

מפתחות ענינים - אות פ'

פאה

ע"י בערך לקט שכחה ופאה.

בענין פאות הראש והזקן, ע"י בערך פאות.

פאות

ע"י עוד בערך פסולי עבודה - פאת זקן וקרח.

בענין ההיתר של מקורבים למלכות לעבור על הלאוין של גילוח פאות הראש והזקן, ע"י בערך בחוקתיהם לא תלכו.

בענין ההיתר של נזיר ומצורע לגלח פאות הראש והזקן, ע"י בערך נזירות - נזיר מצורע, ובערך מצורע - עשה דוחה לא תעשה בתגלחת מצורע.

בענין אם העשה של קדושים יהיו קאי גם על גילוח פאות הראש והזקן של כהן.

זבחים ב': ק"ה.

חומש: פר' אמור, קדשים יהיו לאלקיהם (כ"א, ו') [ב].

דברי הרמב"ם שטעם התורה בהלאוין של גילוח פאות הראש והזקן הוא משום שכן ה"י מנהג כומרי עבודה זרה.

יבמות א': ע"ב (קטע ראשון).

חומש: פר' אחרי מות, ובחקתיהם לא תלכו (י"ח, ג') (קטע "והנה שיטת הרמב"ם").

דעת הטור שחולק על הרמב"ם.

יבמות א': ע"ב (קטע "עוד י"ל").

חומש: פר' אחרי מות, ובחקתיהם לא תלכו (י"ח, ג') (קטע "עוד י"ל").

בענין כמה צריכים להוריד כדי לעבור על הלאו של פאות הראש.

יבמות א': ע"ד (קטע "והנה הערל"ג דחה").

חומש: פר' מצורע, והי' ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו (י"ד, ט') [ב] (קטע "והנה הערל"ג דחה"). פר' נשא, וגלח הנזיר (ו', י"ח) [א] סק"ב.

שהיכא שאין איסור על הניקף, כגון היכא שיש לו היתר של עדל"ת, אז גם על המקיף אין איסור, משא"כ המקיף את הקטן חייב כי אע"פ שהקטן פטור אבל מ"מ הרי זה שפיר בגדר הקפה דאיסורא.

יבמות א': ע"ג.

חומש: פר' מצורע, והי' ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו (י"ד, ט') [א]. פר' נשא, וגלח הנזיר (ו', י"ח) [א] סק"א.

פסקו של הרמב"ם שהניקף לוקה רק אם סייע להמקיף. ודברי הראב"ד שנהי שאינו לוקה, אבל הוא שפיר עובר בהלאו.

סימנים בענינים שונים: "בענין מלקות" א' סק"ה.

בענין אם אשה שצמח לה זקן מצווה בלאו דהשחתת זקן.

קידושין ב': ת"ו.

שיטת הרמב"ם שעבד כנעני חייב על השחתת זקן, אע"פ שאשה פטורה, ולא ילפינן לה לה מאשה לענין זה.

קידושין ב': ת"ו (קטע "ברם"), ת"ז.

בענין שהלאו של השחתת זקן מיקרי אינו שוה בכל.

יבמות א': ע"ז.

בענין אם מותר לפספס ב"אבן מסיר שער", וכן במשחה "הנעשה כעין טיח וטיט והחריפות שבו שורפת את השער".

קידושין ב': ת"ח.

פדיון הבן

ז' צדדים במהות פדיון הבן: א', שהוא בגדר פדיון ממש, ויש מצוה לעשות פדיון

קידושין א': צ"א (קטע "ברם לכאורה" וקטע "ועכ"פ").

בענין המחלוקת בין רב ושמואל בפורדה את בנו תוך ל' על דעת שיחול הפדיון לאחר ל'.

קידושין א': ע"ד בההערה הרביעית.

קידושין ג': ע"א (קטע "ובאב"מ" ולהלן שם), ע"ד (קטע "ועי' באבני מילואים").

ב"ק א': ק"פ.

בענין בכור שנטרף, ובענין היכא שפדה לפני שלשים יום.

ב"ק א': קע"ח - קפ"ב.

בענין היכא שפדה לפני שלשים יום, האם שייך לומר שבאמת בנו פדוי, רק שמיד שוב חל עליו שנית עוד חובת פדיון.

ב"ק א': ק"פ.

בענין פדיון הבן בעל כרחו של הכהן.

קידושין א': קכ"ח.

בענין אם הכהנים יכולים למחול על החמס סלעים של פדיון הבן.

קידושין א': קכ"ח.

בענין פדיון הבן ע"י שליח.

קידושין א': צ"א (קטע "ברם יש לעיין"), ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

בענין אם אדם אחר יכול לתת את הכסף להכהן "מדין עבד כנעני" כמו בקידושין.

קידושין א': ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

דברי הגר"א שאדם אחר יכול לפדות את הבן גם שלא מדעת האב כי "אינו אלא חוב בעלמא".

קידושין א': צ"א (קטע "ברם לכאורה").

בענין דברי הגמ' שאם כתב לכהן שהוא חייב ליתן לו ה' סלעים אין בנו פדוי.

קידושין א': קמ"ב סק"ב (קטע "והנה הרשב"א שם הביא").

קידושין ב': ר"י (קטע "והנה הרשב"א שם הקשה").

בענין מתנה על מנת להחזיר בפדיון הבן.

זה, ואין כאן חיוב ממון להכהן. ב', שאינו בגדר פדיון אלא הרי הוא בגדר חיוב ממון של ה' סלעים להכהן. ג', גם זה וגם זה, דהיינו שיש חיוב ממון להכהן לעשות פדיון זה. ד', שתחילת הדין היא חיוב לעשות פדיון ורק אחרי שנשלמו התנאים של החיוב פדיון שוב חל כתולדה מזה גם חיוב ממון להכהן (צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ה', שאין כאן פדיון וגם אינו בגדר חיוב ממון להכהן אלא נאמר בזה רק מצוה כלפי שמיא של נתינה להכהן (גם צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ו', שחוקן מהמצוה כלפי שמיא של נתינה להכהן יש גם חיוב ממון להכהן (גם צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ז', שתחילת הדין היא מצוה כלפי שמיא של נתינה להכהן וכתולדה מזה יש גם חיוב ממון להכהן.

קידושין א': צ"א, צ"ד סק"א, קכ"ח ובההערה שם, קצ"א*.

קידושין ב': ש"ס (קטע "והנה לכאורה יש ליישב").

עוד בענין הצד האחרון הנ"ל שאפילו אם יש בזה חיוב ממון, אבל החיוב ממון הוא תוצאה מהמצוה כלפי שמיא, והיכא שאין מצוה כלפי שמיא אין חיוב ממון.

קידושין א': צ"א (קטע "והנה הקו"ש" ולהלן שם), קצ"א*.

קידושין ב': ש"ס (קטע "ועכ"פ").

בענין מה שבספק חיוב של פדיון הבן אמרינן שהמוציא מחבירו עליו הראי'.

קידושין א': צ"א (קטע "ולפ"ז"), קצ"א*.

פסקו של המחבר דהיכא שנולדו לאדם שני בנים משתי נשים והאחד הוא בכור לאמו ונתערבו הרי הוא חייב לפדות כי אחד מהם הוא בכור (ודברי הגר"א שמייירי בהוכרו בתחילה כי אל"כ ממעטינן "בכור ולא ספק").

ב"ב ב': פרק יש נוהלין ק"ל (קטע אחרון).

בענין הא דגובין פדיון הבן מלקוחות.

קידושין א': צ"א.

קידושין ב': שנ"ט.

בענין למה לא אסרינן פדיון הבן על דרך מתנה על מנת להחזיר משום שהכהן נראה ככהן המסייע בבית הגרנות.

קידושין א': חלק ההערות דף ו' הערה מ'.

בענין הוא לפדות ובנו לפדות מי קודם.

קידושין ב': שנ"ט (הקושיא שיפדה שניהם ע"י מתנה על מנת להחזיר), ש"ס (בענין למה לא מיפטר משום שהחמשה סלעים הם יותר מחומש נכסיו), שס"א.

הסתירה בין דברי הגמ' שהוא קודם לבנו משום שמצוה דגופו עדיף, לבין דברי רש"י שמצות בנו חובה עליו יותר.

קידושין ב': שס"א.

הסברא שעיקר החיוב הוא חיוב על האב לפדות את בנו, ואילו החיוב על הבן לפדות את עצמו היכא שלא פדאו אביו הרי זה רק משום שעשאו התורה כעין ממלא מקום לקיים את החיוב של האב.

קידושין ב': שס"א (קטע "ובביאור").

בענין המחלוקת תנאים בלפדות את בנו ולעלות לרגל איזה קודם (בענין למה לא מיפטר משניהם משום דהוי יותר מחומש נכסיו).

קידושין ב': ש"ס (קטע "ועוד הקשה").

שאע"פ שאין פודין את הבן בקרקע אבל בכל זאת יכול הכהן לגבות קרקע וזכה בהקרקע למוכרו והפדיון יהי' מהכסף שיקבל בשביל הקרקע.

גיטין: פרק המביא גט תס"ג סק"ג.

שאפשר לפדות את הבן ע"י שיתן ה' סלעים לכהנת.

קידושין א': חלק ההערות דף ח' הערה י"ד.

דברי הירושלמי בענין אם בכהן שנשא גרושה יש חיוב של פדיון הבן.

כתובות ב': רכ"ב (קטע "והנה מש"כ הקו"ש").

חומש: פר' אמור, אמר אל הכהנים בני אהרן (כ"א, א') (קטע "והנה מש"כ הקו"ש").

בענין הס"ד שאע"פ שאין האב חייב לפדות את בתו אבל היא עצמה חייבת לפדות את עצמה.

קידושין ב': שס"א (קטע "והנה לעיל בע"א").

פועל

א. כללי

ב. יד פועל כיד בעל הבית

א. כללי

הטעם למה פועל יכול לחזור בו בחצי היום.

קידושין א': קפ"ה.

בענין "כל שפא ושפא זימני" הוא".

ב"ב א': פ"ד.

בענין מתי חייב לשלם להפועל במלאכה המתפרדת לחלקים חלקים.

ב"ב א': פ"ד (קטע "והנה הש"ך" וקטע "ועכ"פ").

ב. יד פועל כיד בעל הבית

המחלוקת אחרונים אם נאמר דין מיוחד של יד פועל כיד בעל הבית, יותר מסתם שליחות. ובענין אם מה שקובע שהוא פועל ולא סתם שליח הוא העובדא שהוא מקבל שכר.

גיטין: פרק המביא גט של"ח סק"ב סק"ג.

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו באמת").

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב סק"ב סק"ג.

שיר פועל כיד בעל הבית מועיל אפילו היכא שהפועל חב בזה לאחריו (ודלא כשליח שסוברים תוס' שלא מהני היכא שחב לאחריו).

גיטין: פרק המביא גט של"ח
בתחילתו (קטע "ועוד הקשו")
ובסק"ב.

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו
באמת").

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב
סק"ב.

דברי הנתיחה"מ שיד פועל כיד בעל הבית
מהני רק היכא שאין צריכים שהבעל הבית
יעשה את המעשה אלא סגי בזה שהוא
גורם להמעשה.

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו
באמת").

דברי התוספתא שהגלגול עיסה של פועל
נכרי מחייב את הבעל הבית בחלה, ובענין
אם גם הגלגול של שלוחו נכרי, שאינו
פועל, מחייבו.

קידושין ג': י"ז (קטע "שו"ר").

פורים – מגילה

עי' עוד בערך עמלק.

בענין אם מגילת אסתר צריכה שרטוט, עי'
בערך שרטוט.

ביאור כל המועדים עתידין ליבטל חוץ
מפורים ויום הכיפורים.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ז'
סק"ג.

חומש: פר' שמיני, ואת החזיר
(י"א, ז').

בענין שימי פורים הם גם בכלל מגילת
תענית.

חנוכה: י'.

בענין שעיקר הנס של פורים הי' נס בדרך
הטבע.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "ונראה
לבאר").

בענין למה בפורים אנו אומרים "הרב את
ריבנו וכו'", הכל בלשון הווה, ואילו
בחנוכה אנו אומרים "רבת את ריבם וכו'"
הכל בלשון עבר.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע ראשון
וקטע "ונראה לבאר").

בענין למה נגד המן לא הגיבו בתקיפות
כמו נגד היוונים.

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים
שנה בכיתך (ל"א, מ"א) [ב].

בענין למה נקרא החג בשם פורים ולא
בשם אחר, הלא העובדא שהמן בחר את
היום ע"י פור אינו מעיקרי המאורע.

חומש: פר' כי תצא, אשר קרך
בדרך (כ"ה, י"ח).

עמלק, פורים: ט"ו (קטע אחרון).

ביאור "ויהי אומן את הדסה".

חומש: פר' כי תצא, אשר קרך
בדרך (כ"ה, י"ח).

ביאור "אשר קרהו"

חומש: פר' כי תצא, אשר קרך
בדרך (כ"ה, י"ח).

בענין למה "בבזיה לא שלחו את ידם".

חומש: פר' כי תצא, תמחה את זכר
עמלק (כ"ה, י"ט) [ג] (קטע
"והרלב"ג" ולהלן שם).

בענין דברי רב נחמן שאין אומרים הלל
בפורים משום שקריאת המגילה נחשבת
בגדר הלל.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "והנה
בדף י"ד").

בענין המנהג ללבוש מסכות ותחפושות
בפורים

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "ונראה
שמזה").

המנהג לאכול כרוב ממולא בפורים.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "ועל דרך
זה").

המנהג לאכול אזני המן בפורים.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "ומכאן
המנהג").

בענין החיוב של "עד דלא ידע", י"ח.

עמלק, פורים: ט"ו (קטע "וי"ל
עוד").

סוכה: י"ד.

פורק עול

אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד ובההערה הששית.

אבות: קמ"ד ובההערה הששית.

גדר "הפורק ממנו עול תורה".

אבות: קכ"א סק"ב.

פטר חמור

בענין אם נחשב שהפטר חמור אסור בהנאה רק עד פדיון, או האם הוא אסור בהנאה לעולם רק שהפדיון מפקיע את האיסור.

קידושין ג': קס"ג סק"ט.

דברי הר"ט אלגזי בכוונת הרדב"ז שיש קדושה על הפטר חמור רק שמהני פדיון משא"כ בכור בהמה טהורה דלא מהני בו פדיון.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ג* (קטע אחרון).

דעת רבי יהודה שהשה של פדיון פטר חמור אסור בגיזה ועבודה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רע"ג* (קטע "ועי' בזכר יצחק").

בענין המקדש בפטר חמור.

קידושין ג': קס"ג סק"ז סק"ט, קס"ה סק"א (קטע "ועכ"פ").

דברי השט"מ שאין פודים פטר חמור עם קלוט.

זבחים ג': ע"ז.

פי שנים

בענין הנאמנות של יכיר, עי' בערך יכיר.

בענין שטומטום שנקרע ונמצא זכר אינו ממעט בחלק בכורה, עי' בערך טומטום.

א. מהות בכור

ב. הלא תעשה (לא יוכל לבכר) והעשה (יכיר)

ג. מהות חלק פי שנים

ד. מתנה קריא רחמנא

בענין החיוב דרבנן של מקרא מגילה והחיוב מדברי קבלה של מקרא מגילה.

עמלק, פורים: ט"ז.

בענין דיני אגרת.

עמלק, פורים: י"ז.

כמה הלכות נחוצות בנוגע לקריאת המגילה.

עמלק, פורים: י"ט.

כמה הלכות נחוצות בנוגע למשלוח מנות.

עמלק, פורים: כ'.

בענין למה אין בחילוקי הזמנים של קריאת המגילה בכפרים ובעיירות ובכרכים משום לא תתגודדו.

יבמות א': רס"ד, רס"ה.

בענין דברי רש"י בריש מגילה שכן עיר מוציא בן כפר לפני פורים, ודלא כהירושלמי.

יבמות א': רס"ה.

בענין אם החיוב והמצוה של בן עיר והחיוב והמצוה של בן כפר הם שניהם חיוב אחד ומצוה אחת, רק שבבן כפר זמן הקיום מתחיל קודם, או האם הם נחשבים שני חיובים ומצות נפרדים.

יבמות א': רס"ה.

בענין שאע"פ שקרא מיעוט על פה יצא אבל את ההתחלה והסוף צריכים לעיכובא מתוך מגילה כשירה, ומוסר השכל שיש ללמוד מזה.

שיחות: עמ' ע"ז.

בענין מה שברכת שהחיינו בלילה בשעת קריאת המגילה פוטר את כל מצות היום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד אות ח'.

בענין אם לא קרא את המגילה ביום עד בין השמשות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סקי"ד.

בענין היכא שנאנס מלקרוא את המגילה או מלעשות שאר מצות, היום האם זה נחשב סימן קללה כמו גשמים בחג.

ה. דיני חלק פי שנים

ו. אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק

ז. ציורים שונים של ראוי ומוחזק

ח. שבח

ט. מלוה

י. שכירות

יא. בענין הצד שיש לו לבכור קודם

חלוקה, ובענין הצד שאין לו

לבכור קודם חלוקה

א. מהות בכור

שיטות הפוסקים בענין אם ראשית אונו נקרא זה שנוצר ראשון או זה שנוולד ראשון, דהיינו שאחד נולד לז' חדשים מאשה אחת, ואחד נולד לט' חדשים מאשה שני', אבל זה שנוולד לט' נוצר ראשון, רק שנוולד אחרי זה שנוולד לז'.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע "והנה שיטת" וקטע "ובאמת").

חומש: פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "והנה שיטת" וקטע "ובאמת").

בענין אם סגי בעד אחד כדי לקבוע שבן מסוים הוא בכור לנחלה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"א, קל"ז.

ב. הל"ת (לא יוכל לבכר) והעשה (יכיר)

דברי הרמב"ן שלא יוכל לבכר הרי הוא בגדר לא תעשה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ט סק"א.

חומש: פר' כי תצא, לא יוכל לבכר (כ"א, ט"ז).

דברי הרמב"ן ש"כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים" הרי זה בגדר מצות עשה על האב להודיע מי הוא הבכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ט סק"ב.

חומש: פר' כי תצא, כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים וכו' (כ"א, י"ז).

דברי הרמב"ן שאם הבכור מת בחיי האב מותר להאב להעביר את הפי שנים מבני הבכור לבן פשוט כי אין זה נקרא "על פני" ("על פני בן השנואה הבכור"), ומהרי"ט שחולק על זה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ג, קפ"ט סק"ג.

חומש: פר' כי תצא, על פני בן השנואה הבכר (כ"א, ט"ז).

ג. מהות חלק פי שנים

הדרך שהדין של פי שנים חל רק לאחר מיתת האב ולא משעת לידתו ומש"ה הרי הוא יכול להסתלק מזה אם עוד לא מת האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קט"ו.

בענין אם רק החלק השני נקרא חלק בכורה או האם לשני החלקים ביחד יש חלות שם של חלק בכורה.

ב"ב א': קל"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ', קכ"ג, קפ"ח סק"ב.

בענין היכא שהוא בן יחיד, האם זה נחשב שיש כאן חלק בכורה או לא. ואם זה שפיר נחשב שיש כאן חלק בכורה האם כל הנכסים נחשבים חלק בכורה או האם רק חצי או האם רק שלישי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ', קכ"ג סק"ז.

דברי הדבר אברהם שהיכא שהוא בן יחיד שפיר יש כאן חלק בכורה ופטור ממעשר בהמה כי חשיב לקוח כי מתנה קריא רחמנא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ג סק"ז.

בענין אם האב יכול לסלק את הבכור מהחלק פשוט של הבכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ג סק"ד, קפ"ח.

לומר הממע"ה, והדעה שאין האחים נקראים מוחזקים, וצריכים לומר יחלוקו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ט (קטע ראשון וקטע אחרון), צ"ז, קל"ז (קטע אחרון).

ה. דיני חלק פי שנים

דברי הבי"ב בס"י רע"ז שאם ראובן מת בלא בנים ובלא אחים, וירשו אותו בני האחים שלו, אז אם אחד מאחי ראובן הי' בכור הרי בניו נוטלים פי שנים בנכסי ראובן משום שבני אחיו של ראובן יורשים בדרך משמוש מאביו של ראובן שמוריש בקבר לנכדיו וממילא בני הבכור נוטלים פי שנים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ו' סק"ח.

בענין אם הטעם למה מתחייב הבכור לשלם פי שנים מחוב אביו הרי זה כי כמו שחישבתו התורה כשנים לענין לקבל הה"נ לענין לתת או האם זה רק משום שהנכסים נשתעבדו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ג.

בענין מה שנותנים חלק בכור וחלק פשוט על חד מיצרא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ג סק"ה.

בענין אם בכור נוטל פי שנים בהעבדים העבריים של אביו.

קידושין ב': ר"ל (קטע "ועיין שם").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ב' סק"א, קל"ח סק"ז.

דברי הר"י מיגש והיד רמה שהיכא שהאב ריבה לאחד ומיעט לאחד וגם הושה להן את הבכור, כיון שהושה להם את הבכור שוב לא מהני דבריו גם לענין מה שאמר על הפשוטים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ו, קי"ב סק"ב, קכ"ב סק"ב.

הסוכרים שאם האב אמר משום מתנה הרי זה מועיל גם בנוגע להבכור, והסוכרים שאינו מועיל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ה, ק"ו.

הסברא שהחלק של פי שנים צריך להיות חלק עודף על החלק של פשיטות ושבלא"ה אינו בגדר חלק בכורה, ומש"ה אין האב יכול לסלק את הבכור מחלק הפשיטות של בכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ח סק"ב.

דברי הרשב"א שהיכא שריבה לאחד מן הפשוטים ומיעט לפשוט אחר דמהני לפי ריב"ב, א"כ בכה"ג אין נותנין להבכור בתחילה את חלק בכורתו אלא נוטל כל אחד חלקו ואז כל אחד נותן להבכור לפי חלקו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ב סק"ב.

ד. מתנה קריא רחמנא

בענין אם פי שנים הוא מתנה או ירושה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ד, מילואים (בסוף המילואים "בענין פי שנים").

דברי הנתיח"מ שפי שנים הוא מתנה מהאחין.

ב"ב א': קל"ה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ד, צ"ז (קטע "ועי' בנתיח"מ"), ק"ד סק"א, קט"ו, קכ"ב, קכ"ג סק"ו, קכ"ט (קטע "וי"ל"), מילואים (בסוף המילואים "בענין פי שנים").

הדרך שכוונת הנתיח"מ היא שלעולם הבכור קונהו מהאב, רק שהתורה ציוותה את שאר הבנים שהם יתנו להבכור חלק זה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ד, קכ"ב סק"א (קטע "מיהו אכתי" וקטע אחרון).

דברי הדבר אברהם שהחלק של בכורה פטור ממעשר בהמה משום דחשיב לקוח מאחר שמתנה קריא רחמנא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ד.

הדעה שבספק פי שנים הרי זה נקרא שהבכור רוצה להוציא מן האחים, וצריכים

ו. אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק

הדרך שמה שצריכים שיהי' מוחזק להאב הרי זה כי עי"ז הרי זה נקרא כבר קרוב להבכור ובכור נוטל רק במה שקרוב ליטול.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ח (קטע "ועי' ברין"ף").

"אף חלק בכורה עד דמטיא לידיו": ביאור דרכו של הרשב"ם שהכוונה היא עד דמטיא לידיו של האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ה סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע "ומצאתי").

"אף חלק בכורה עד דמטיא לידיו": ביאור דרכו של רבינו יונה שהכוונה היא עד דמטיא לידיו של הבכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ה סק"ב.

ז. ציורים שונים של ראוי ומוחזק

הדרך שאם קרה לחפץ מסוים דבר שגבי גזילה מיקרי בגדר שינוי הרי זה מעכב את הבכור מליטול בו פי שנים כי לא מיקרי שהדבר החדש הי' מוחזק אצל האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ', נ"א.

בענין אם מה שדבר מסוים משועבד להאב מדרבנן סגי להחשב מוחזק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ז (קטע "ועי' בקו"ש" וקטע "ויש ליישב" וקטע אחרון), פ"א.

בענין אם היכא שאחרי מיתת האב החפץ עתיד להיות קנוי לו להאב למפרע הרי זה סגי להחשב מוחזק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ז (קטע "ועי' בשט"מ" ולהלן שם).

שאעפ"כ אם יש ביד הנותן להפקיע ולגרום שלא יהי' קנוי להאב למפרע הרי זה גורם שזה נחשב בגדר ראוי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ז - פ"ה.

דברי הרשב"ם שבכור יורש פי שנים רק בנכסים שאביו הי' יכול למכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ח סק"ב.

השיטה שסגי ב"סמיכי עלייהו" כדי שיחשב מוחזק, ולא ראוי, אפילו אם עוד לא זכה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ב, ס"ט (קטע "והנה תוסי").

בענין הא דבכור נוטל פי שנים בדמי קרבנות נזירות של אביו אע"פ שהאב לא הי' יכול למוכרם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ט סק"א.

בענין אם היכא שהבטיחו לו לתת לו מתנה מועטת הרי זה נחשב כבר בגדר מוחזק אצלו או האם זה נחשב רק בגדר ראוי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ג.

דברי הקצה"ח והנתייה"מ בענין היכא שנשבעו לתת להאב חפץ האם זה כבר נקרא אצלו מוחזק או האם זה נחשב רק בגדר ראוי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ג.

חומש: פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתים (י"ח, י"ב) [ב] סק"א.

שהיכא שאדם אחד חייב בחיוב ממון לתת חפץ מסוים להאב (כמו שי"ל באומר שיתן מתנה מועטת וכן כמו שי"ל בהציור הנ"ל של שבועה שלבסוף נעשה מזה חיוב ממון) הרי זה נקרא מוחזק אצל האב מחמת החיוב, אע"פ שהנותן יכול לכפור בו, ואינו כמו חוב של ממון שאינו על חפץ מסוים, שאינו נקרא מוחזק כיון שיכול לכפור בו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ו, מ"ב (קטע "ועי' בחידושי רבי מאיר שמחה"), ס"ח סק"ג.

בענין מה שזרוע ולחיים וקיבה שמיועדים להגיע להאב חשיבי מוחזקים אצל האב אע"פ שאפשר לכפור בהם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ב (קטע "מיהו צריכים").

הדעות למה הציור של מכירי כהונה נחשב ציור של מוחזק ולא ראוי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל', ס"ט (קטע "והנה תוסי").

חומש: פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתם (י"ח, י"ב) [ב] סק"א.

בענין אם הא דסגי במכירי כהונה להיות נחשב ציור של מוחזק הרי זה אתי רק כרבי או גם כרבנן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ה.

דברי הרמב"ם שספינה בים מיקרי ראוי כי היא יכולה להטרף.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ז, ל"ח סק"ב, מ"ב (קטע "מיהו צריכים"), ע"ב, פ"ט.

דברי הרמ"א שנכסים ביד הגזלן נחשבים מוחזקין אצל הנגזל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ז, ל"ח סק"ב, מ"ב (קטע "מיהו צריכים"), ע"ב, פ"ט, קל"ח סק"ח.

הדרך שכדי להחשב "מוחזק" צריכים שגם הדין ממון יהי' שלו ולא רק הגוף.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"א.

בענין הא שנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס נקראים מוחזקים אצלו אע"פ שגוסס אינו יכול לקנות.

קידושין ד': שפ"ד.

ב"ב ב': קמ"ב.

ח. שבח

בענין אם הטעם לומר שבכור נוטל פי שנים בשבח ונחשב בגדר מוחזק הרי זה משום שלאחר שנשבח הרי אנו מסתכלים עליו כעל חפץ אחד עם הגוף, או האם מסתכלים עליו כחפץ נפרד רק שמ"מ מכיון שהי' צפוי שיגיע הרי זה כאילו כבר הגיע.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ה סק"ג, ס"ד, ס"ז סק"ב.

הדרך שהחסרון בהשביחיה היתומים אינו

בוה שהוצרכו לפעולות חדשות ולא בא השבח מאליו, אלא הדבר תלוי באם זה נקרא שהשבח בא מן היתומים או האם זה נקרא שהשבח בא מעלמא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"ב.

הדרך שכשהשביחיה היתומים אין הבכור נוטל פי שנים בהשבח אבל כשהשביחיה אחרים אכתי שפיר נוטל הבכור פי שנים בהשבח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"א סק"ב, נ"ה סק"ג.

בגדר שבח דממילא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ה סק"ג.

בענין אם בכור נוטל פי שנים באילן שהוציא פירות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"א, נ"ד.

בענין "דיקלא ואלים".

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"ג, מ"ו, נ' - נ"ג.

בענין אם הגדר של "דיקלא ואלים", והטעם למה בכור נוטל בו פי שנים, הוא משום שנחשב אותו חפץ כמו קודם, או האם הוא משום שאפילו אם נחשב חפץ אחר אבל עדיין שם דיקלא עליו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"א.

דברי התומים שהטעם הוא משום שבכור נוטל קודם חלוקה ודידי' אשבח.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ב.

שפירות ונתבשלו ועגל ונעשה שור נחשבים בגדר "דיקלא ואלים" ובכור נוטל פי שנים אפילו אם לגבי גזילה הרי זה נחשב בגדר שינוי כי אע"פ שנקרא שנשתנה ואינו כעין שגזל אבל עדיין הרי זה נחשב אותו חפץ כמו קודם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"א.

שיטת הרמב"ם שאם "דיקלא ואלים" הי' מחמת הוצאה אין הבכור נוטל פי שנים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ג.

משום שאינו נחשב "ימצא לו" או האם זה משום שאינו יכול להקנותו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ח (קטע "ועי' ביד רמה").

דברי הרשב"ם שרבי ורבנן פליגי רק במלוה בשטר, ודברי רבינו יונה שפליגי רק במלוה על פה, ודברי תוס' רי"ד שפליגי בשניהם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ב, מ"ה סק"א, ס"ג, ס"ה, ס"ו.

דברי הרשב"ם שהטעם למה רבי סובר שבכור נוטל פי שנים במלוה הרי זה משום שהפרעון נחשב בגדר השבח של הנייר, ודברי תוס' שחולקים עליו וסוברים משום שכמאן דגביא דמי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ד, ס"ז סק"א, ס"ח סק"א.

דברי הרשב"ם ששטר הוא כמו משכון.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ח סק"ב.

סברת הרשב"ם שהטעם לומר שאין הבכור נוטל פי שנים במלוה הרי זה כי אפשר לכפור בו: בענין אם יטול היכא שאמר אל תפרעני אלא בעדים אשר בכה"ג אינו יכול לכפור ולומר פרעתי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ב (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

בענין שאם עוד לא הוציא הלוה את המעות חשיב מוחזק אם סוברים מלוה לאו להוצאה ניתנה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ב.

בענין אם סגי ב"למפרע הוא גובה" כדי לקבוע גדר של מוחזק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ז - פ"ה.

בענין אם "גבו קרקע יש לו" הרי זה משום שהקרקע היתה משועבדת, או האם זה משום שלמפרע הוא גובה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין פ"א.

הסברות בנוגע לאם בכור נוטל פי שנים בריבית.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ח סק"א סק"ג.

בענין מה סוברים רבי ורבנן (שחולקים בענין שבח) בציורים של מעוברת וילדה, וריקנית ונתעברה וילדה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו, נ', נ"ד, ס"ב.

גדר "בנו בתים".

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ח.

בענין אם בכנו בתים יש ס"ד שהבכור נוטל בהם פי שנים כי הרי זה נחשב שהקרקע עצמה השביחה, ואפילו אם היתומים בנו מהעצים שלהם אבל השבח שנוצר (יותר ממה ששויים העצים) נחשב שבח הקרקע ולא השבח של העצים שלהם, או האם זה נחשב שהקרקע בעינה עומדת רק שעכשיו מונח עלי' בית, רק שהגמ' איירי כשגם העצים היו של האב ולכן יש ס"ד שהבכור יטול פי שנים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ח.

בענין אם בכור נוטל פי שנים ביוקרא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב סק"ג.

ט. מלוה

בענין המחלוקת שבין רבי ורבנן אם בכור נוטל פי שנים במלוה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"א.

הסברא לומר שמה שלפי רבנן בכור נוטל פי שנים במלוה הרי זה כי האב הי' מוחזק בהחוב והחוב עצמו נחשב שוויות של ממון.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ט (קטע "ונראה").

הסברא שכשגובים חוב אין המעות נחשבים שבח אלא התגשמות החוב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ט (קטע "ונראה" וקטע "ועכ"פ").

בענין שיש סברא לומר שמלוה נחשב יותר מוחזק משבח, וכן שיש סברא לומר איפכא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ד.

הדרך שכתב הרמ"ה בענין אם הטעם לומר שאין הבכור נוטל פי שנים במלוה הרי זה

דברי התוס' רי"ד שהמ"ד שסובר שבכור נוטל פי שנים בריבית הרי זה רק בריבית שנתחייב כבר בחיי האב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ב.

י. שכירות

"הניח להן אביהן פרה מוחכרת ומושכרת ביד אחרים בכור נוטל פי שנים": שיטת הראשונים בענין אם איירי בדמי השכירות או בהולד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"א.

בענין אם הציור של מעוברת וכן הציור של מושכרת איירי כשהיתה כבר התחלה בחיי האב, דהיינו שהיתה כבר מושכרת או מעוברת (או הוכר עוברת).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו, נ', נ"ד, ס"ב.

שיטת הריטב"א שבהשכירה היתומים אין הבכור נוטל פי שנים אפילו בשבח הגוף.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"ב (קטע אחרון).

עוד בענין השכירה היתומים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ה סק"א.

בענין היכא שהשוכר השכיר את היתומים עצמם להיות הפועלים שלו, האם זה נחשב כמו השביחה היתומים, או האם הם נחשבים כיד השוכר וממילא הרי זה נחשב שבח דממילא.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ה סק"ד.

דברי ההגהות אשר"י שהיכא שהאב השכיר בעל פה אין הבכור נוטל פי שנים לפי רבנן (שסוברים שאין הבכור נוטל פי שנים במלוה) אפילו בהפרה עצמה כיון שהשוכר יכול לכפור אותו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"א בהערה השני', ל' סק"ז, ל"ח סק"ב, מ"ב (קטע "מיהו צריכים").

בענין אם לפי רבי (שסובר שבכור נוטל פי שנים במלוה) הרי הוא נוטל פי שנים בהפרה בהציור הנ"ל, וכן בדמי השכירות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ו סק"א בהערה השני', ל"ח סק"ב.

יא. יש לו לבכור קודם חלוקה או אין לו לבכור קודם חלוקה

ביאור המחלוקת אם יש לבכור קודם חלוקה.

ב"ב ב': מילואים (בסוף המילואים "בענין פי שנים").

דברי הרשב"ם שיש לבכור קודם חלוקה איירי כשמיחה (כלומר שאמר אל תשביחו אלא תבע חלוקה) ואיירי אפילו לענין השבח, ודברי תוס' שהכוונה היא לקודם שמיחה ורק לענין הגוף.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"ח סק"א, מ"ה סק"ג, ק"ב סק"א סק"ב, מילואים (בסוף המילואים "בענין פי שנים").

דברי הרמ"ה שיש לבכור קודם חלוקה אין פירושו שהוא ממש שלו אלא פירושו הוא רק שיש לו זכות למוכרו או להפקירו.

קידושין ד': ק"ד סק"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ה סק"ג.

דברי הרשב"א שאם יש לבכור קודם חלוקה הדין נותן שלא יועיל ויתור אלא צריכים קנין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ב סק"ה.

פיגול

בענין זריקת פיגול עושה שירים, עי' בערך זריקה סק"ו.

א. האיסור לפגול, והפסול

ב. דינים שונים

ג. דיני מחשבת פיגול - כללי

ד. מחשבת בעבודת הדם

ה. מחשבת אכילה

ו. מחשבת הקטרה

ז. כזית

ח. חצי מתיר

ט. טבילת אצבע

י. קרב המתיר כמצותו

יא. מחשבת הינוח

יב. פקע פיגולו

א. האיסור לפגל, והפסול

דברי הקר"א בענין אם הלאו בפיגול הוא על המחשבה או על השחיטה.

זבחים ב': תשמ"ד.

דברי הרמב"ן שבפיגול המחשבה אוסרת את הבשר ולא השחיטה, ולכן הרי זה נחשב היזק שאינו ניכר.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ג.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ב, המשך פרק הגזול קמא מ"ט.

ב"ב א': י"ז סק"א.

זבחים ב': תשמ"ד בההערה.

זבחים ג': קל"ו (קטע "והנה יש לעיין").

דברי הרמב"ן שמפגל נחשב מזיק בידים ולא גרמי כי השחיטה היא מעשה.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ג.

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא מ"ט.

ב"ב א': י"ז סק"א בההערה הראשונה.

זבחים ב': תשמ"ד בההערה.

זבחים ג': קל"ו (קטע "והנה יש לעיין" וקטע "והנה הרא"ש").

דברי הר"ן שבמפגל שייך לומר אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה, ודברי הרא"ש שנחשב שלא ע"י מעשה.

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ג.

(זבחים ב': תשמ"ד בההערה.)

זבחים ג': קל"ו (קטע "והנה הרא"ש").

דברי הרמב"ן בספר המצות שלא תזבח לה' אלקיך כל דבר רע הרי הוא לאו לא לשחוט

ע"מ לזרוק או להקטיר או לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו, וכן שלא לשחוט עולה בדרום, וכן שלא לשחוט בעל מום ופסולים אחרים. אבל נראה שאינו לאו על שלא לשמה.

ב"ק א': ע"ד.

זבחים א': ח', ל"ד סק"ד.

(זבחים ב': תשמ"ד.)

מנחות: ו', י"ד סק"ד.

ונוקט הגרי"ז דה"ה לאחר שכבר שחט הרי זה אוהרה שלא להמשיך לזרוק ולהקטיר.

זבחים א': ח'.

מנחות: ו'.

דברי הרמב"ן שם שלפי הרמב"ם לא תזבח וגו' הרי הוא נכלל בהלאו של הקרבת בעל מום ושלכן הרמב"ם אינו מונהו ללאו נפרד בתרי"ג, ודברי החינוך שהוא סניף להלאו של כל מום לא יהי' בו שנלמד מזה לאו למטיל מום בקדשים.

זבחים א': ל"ד סק"ד.

בענין אם יסוד הפסול של פיגול הוא משום שאם שחט ע"מ לזרוק או להקטיר או לאכול חוץ לזמנו הרי זה כאילו באמת עשה כן חוץ לזמנו.

זבחים א': שע"ה ובההערה.

זבחים ב': תרס"ב (קטע "והנה כבר הבאנו"), תרפ"ז.

זבחים ג': קל"ב, קל"ג.

הסברא שבפיגול אין זה נקרא שהוא עצמו פוסל את הקרבן, אלא שהתורה פוסלת.

זבחים א': י"ט* סק"ב.

זבחים ב': תשמ"ג (קטע "ובשם").

חומש: פרי' צו, לא יחשב (ז', י"ח) (קטע "ובשם").

הדרך שמחשבת פיגול אינה עושה פסלות חדשה, אלא רק גורמת שהזריקה לא תתיר ותכשיר, ושלכן סגי במחשבה בלי דיבור.

מנחות: כ"א (קטע "וי"ל עוד").

שהשם של פיגול חל על כל הקרבן ביחד,

זבחים א': ח'.

מנחות: ו'.

בענין הא דמבואר במנחות דף כ"ה ע"ב שזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה כי חשיב זריקה כיון שמביא לידי פיגול, אבל ליכא חיוב טומאה כי לא ניתר לטהורים, וצ"ע מאי שנא ממה שזריקה מהני ליוצא גם לענין שיש אחרי' חיוב של טומאה.

זבחים ג': קנ"א (קטע "מיהו צ"ע").

בענין מה שהקרנים והטלפים אינם מפגלים ואינם מתפגלים, האם זה כולל גם את החלק שקרוב להבשר ושואם חותכים בו יוצא דם. וכן לענין נותר וטמא וטריפה ונבילה ובהמה טמאה.

זבחים ג': ק"ה, ק"י (קטע "ועי' ברמב"ם").

בענין מה שגידין אינם מפגלים ואינם מתפגלים: הדרך שהיינו אפילו לפי המ"ד שסובר שיש בגידין בנותן טעם, משום שאינם גופא דזיבחה, ועוד משום שאין אכילתם בגדר אכילה חשובה. והדרך שהיינו רק לפי המ"ד שסובר שאין בגידין בנותן טעם.

זבחים ג': ק"ו.

ספיקת המשנה למלך אם אכל מקרבן שנתפגל את החלקים שאינם ראויים לאכילה כגון מן העור, אשר אינו חייב בכה"ג את הכרת של אכילת פיגול, האם הוא לוקה משום אכילת פסולי המוקדשין.

זבחים ג': ק"ז.

דברי תוס' בב"ק שאם הי' אפשר לפדות פיגול הי' פקע פיגולו, וביאר הגרי"ז משום שלא שייך איסור פיגול על דבר שהוא חולין.

זבחים ג': קי"ט.

בענין שיליא לענין פיגול, עי' בערך שיליא. בענין ביצים לענין פיגול, עי' בערך ביצה. בענין שליל (עובר) לענין פיגול, עי' בערך עובר ירך אמו.

בענין מוראה לענין פיגול, עי' בערך מוראה.

משא"כ השם של נותר חל על כל בשר ובשר שנותר, ומש"ה השם של פיגול חל על כל הנספח להקרבת אפילו אם אינו בגדר אוכל, וכן אפילו אם אינו קדוש וכגון שליל אם סוברים שולדות קדשים בהוויתן הן קדושים.

זבחים ג': קי"ט.

בענין היכא שחישב שכהן אחר יעשה את האכילת אדם או את אכילת מזבח למחר.

זבחים ג': קכ"ח, קל"ג.

ב. דינים שונים

בענין "הכהנים שפיגלו במקדש מזדיין חייבין".

נדרים: פרק אין בין המודר כ"ב, כ"ג.

בענין בעלים מפגלים.

זבחים א': נ"ב* (קטע אחרון).

דברי רש"י "שבעלים מפגלים" הרי זה רק אם הכהן עבד בשתיקה אבל לא אם הכהן עבד במחשבה כשירה.

זבחים א': מ"ד סק"א (קטע "ובנוגע").

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "ובנוגע").

בענין מה שאי אפשר לפדות בשר פיגול.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ב.

דברי רש"י בב"ק דף ה' ע"א שקורא לשלא לשמה בשם פיגול.

ב"ק א': ע"ד.

זבחים א': ס"ח* (קטע "והנה כבר העירוני").

השיטה שבדבר שאסור לכתחילה להקרבה לא פסלה מחשבה.

זבחים ב': תרמ"ח (קטע "מיהו", וקטע "וכתב").

הדרך שרק בדם הנפש נאמר שאין חייבים עליו משום פיגול וכן שאין מועלים בו אבל לא בדם האברים.

זבחים ב': תר"ח.

שיטת הרמב"ן שיש לאו על אכילת בשר שנשחט במחשבת חוץ למקומו כמו שיש על חוץ לזמנו.

בענין פרים הנשרפים לענין פיגול, עי' בערך פרים הנשרפים.

בענין חלב לענין פיגול, עי' בערך חלב.

בענין העור לענין פיגול, עי' בערך עור.

ג. דיני מחשבת פיגול – כללי

בענין שנים ששחטו, אחד במחשבת פיגול ואחד במחשבת כשירה.

זבחים ג': קפ"ג ובהערה השני'.

בענין אם סוברים שהכהנים הם שלוחי דידן, למה אין הבעלים יכול לפגל מדין עובד.

זבחים ג': קפ"ג.

בענין היכא שכהן אחד עבד על מנת לאכול חוץ לזמנו וכהן שני עבד על מנת לאכול חוץ למקומו, האם המחשבת חוץ למקומו מוציאה מהמחשבת חוץ לזמנו.

זבחים ב': תשנ"ז.

דברי האור שמח שאם שחט על מנת לזרוק על מנת לאכול חוץ לזמנו אינו נעשה פיגול.

זבחים א': שע"ז.

דברי החזון איש בענין שוחט על מנת לקבל במחשבת לזרוק שלא לשמה או חוץ לזמנו ומקומו.

זבחים א': שע"ז.

בענין חישוב על האבוד ועל השרוף.

זבחים א': תקפ"ג.

בענין אם צריכים שיחשוב ממש בשעת העבודה או האם סגי בזה שחשב לפני העבודה שהעבודה תהי' על מנת לאכול חוץ לזמנו.

זבחים א': תרע"ו.

המחלוקת בגמ' אם במחשבת פיגול אמרינן על דעת ראשונה הוא עושה.

זבחים א': מ"ט (קטע "והנה עיין בחידושי הגרי"ז").

הסברא שעל מחשבת שלא לשמה אמרינן על דעת ראשונה הוא עושה אע"פ שלגבי פיגול פוסק הרמב"ם שלא אמרינן כן, כי על דעת ראשונה הוא עושה יכול לסלק את ה"לשמה", אבל כדי להחשב מחשבת פיגול צריכים מחשבה בפועל.

זבחים א': ל"ב (קטע "וראיתי"), מ"ט (קטע "והנה עיין בחידושי הגרי"ז" ולהלן שם).

הדרך שאפילו אם בשביל שלא לשמה מספיק במחשבה אבל בשביל פיגול צריכים דיבור.

זבחים א': מ"ט (קטע "והנה עיין בחידושי הגרי"ז").

הדרך שאפילו אם בשליחות יד צריכים דיבור אבל בפיגול סגי במחשבה.

מנחות: כ"א (קטע "והנה תוס' בב"מ").

בענין היכא ששנים שחטו יחד, אחד במחשבת פיגול ואחד בלי מחשבת פיגול.

זבחים א': מ"ד סק"א בהערה השני'.

זבחים ג': קפ"ג ובהערה השני'.

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "ועיי' במנחת חינוך").

שאם חישוב מחשבת פיגול בשעת הקטרה אין זה עושה פיגול.

זבחים א': שע"ב (קטע "ושוב אמרו").

ספיקת השפת אמת אם לפי רבי אליעזר שפוסל אם חישוב לאכול דבר שאין דרכו לאכול, האם סגי במחשבה לשתות שיעור דם שהוא כדי הזאה או האם צריכים שיחשוב לשתות כזית.

זבחים ג': צ"ח.

ד. מחשבה בעבודת הדם

דברי הגר"ח שמה שמחשבת פיגול על זריקה מהני אין זה בגלל שזריקת הדם היא בגדר אכילת המזבח (כי באמת לא חשיבא בגדר אכילת המזבח), אלא הרי זה בגלל מחשבה על עבודת זריקה, ודברי רש"י שכתב לא כן.

זבחים א': תקע"א, תקע"ה, תקע"ו, תקפ"ה (קטע "וי"ל"), תקפ"ז סק"ד.

זבחים ב': תרס"ב (קטע "ועיי' בחידושי הגרי"ז שהביא") ובהערה שם, תשי"א*, תשמ"ה, תת"ג.

דברי הקהלות יעקב שזריקה נחשבת שפיר

בגדר אכילת מזבח, אבל רק משום השם של עבודת זריקה אבל מחמת עצם מעשה הזריקה אינה נחשבת בגדר אכילת מזבח.

זבחים ב': תרס"ב בההערה הראשונה.

שאם שלא במקומו לאו כמקומו דמי אז כשחישב על מנת לזרוק על המזבח שלא במקומו הרי זה בגדר מחשבה לזרוק שלא במקומו כמו היכא שהוא מחשב לזרוק חוץ להעזרה.

זבחים ב': תשל"ה.

בענין אם מחשבה לזרוק דמה לאחר שקיעת החמה הרי זה בגדר מחשבה לזרוק למחר.

זבחים ב': תרצ"ט.

זבחים ג': צ"ח.

בענין קיבל על מנת לשפוך שירים למחר.

זבחים א': תקע"ג, תקפ"ה.

בענין זרוק על מנת לשפוך שירים למחר.

זבחים א': תקע"ז, תקפ"ד (דברי רש"י במעילה).

בענין אם שפיכת שירים נחשבת בגדר אכילת מזבח.

זבחים א': תקע"ה, תקע"ו, תקפ"ה (קטע "והקשה").

בענין חישוב לנשפכין (מעילה דף ז' ע"א).

זבחים א': שפ"ב, תק"פ - תקפ"ד.

בענין חישוב בשעת עבודה פנים על עבודה אחרת שנעשית בפנים.

זבחים א': קל"ו (קטע "עוד יש ליישב"), תקפ"ח (קטע "ועי' במנ"ח"), תקצ"ז.

חקירת החזו"א לפי רבי יוסי שסובר שחוץ על פנים וכן פנים על חוץ פסול (אבל אינו פיגול): האם מהני מחשבה זו להוציא מידי פיגול, כגון אם שחט ע"מ להקטיר, דהוי חוץ על חוץ, ושוב הזה בפנים ע"מ להקטיר חוץ לזמנו דהוי פנים על חוץ.

זבחים א': תרט"ז.

בענין שוחט על מנת לקבל למחר, או מקבל על מנת לגמור הקבלה למחר.

זבחים א': שע"ב (קטע "והקר"א", וקטע "ועיין בבעל המאור" ולהלן שם), תקע"א, תקע"ב, תקפ"ה (קטע ראשון [דברי הראב"ד בתו"כ] וקטע אחרון [דברי הבעל המאור והרמב"ן והרשב"א בחולין]).

בענין שוחט על מנת להוליך למחר.

זבחים א': תקפ"ה (קטע ראשון).

ה. מחשבת אכילה

דברי הרמב"ם בענין על מנת שיאכלוהו בהמות למחר.

זבחים ב': תשצ"ט.

בענין שוחט על מנת שיאכלוהו עוף למחר.

זבחים ב': תשצ"ט.

בענין שוחט על מנת שיאכלוהו כלבים למחר.

זבחים ב': תשצ"ט, ת"ת.

בענין שוחט על מנת שיאכלוהו חבירו למחר.

זבחים ב': ת"ת.

בענין שוחט על מנת שיאכלוהו למחר שלא כדרך.

זבחים ב': ת"ת.

בענין שוחט על מנת שיאכלוהו אש למחר.

זבחים א': שפ"ב, תקפ"ב.

זבחים ב': תת"א - תת"ה.

הקושיא למה אם חישוב לאכול רוטב אינו נעשה פיגול משום הדין שטעם הוא כעיקר, ותירוצים על זה.

זבחים ג': ק"א.

הדרך שבשביל פיגול צריכים שיחשוב שיאכל בדרך של "למשחה" כדין אכילת קדשים.

זבחים ב': תש"ו.

זבחים ג': ק"א, קט"ו.

בענין אם סגי לפיגול בזה שחישב מחשבת אכילה על דבר שיש רק רשות לאוכלו אבל אין מצוה.

זבחים ב': תש"ו.

זבחים ג': קט"ו.

ו. מחשבת הקטרה

דברי הגר"ז שמהותה של מחשבת פיגול על הקטרה אינה שיחשוב על עבודת ההקטרה בהקרבן אלא שיחשוב על כזית של אכילת מזבח, וכדי להחשב אכילת מזבח צריכים הקטרה גמורה ממש ולא סגי בהצית האור ברובו כמו שסגי כדי להחשב עבודת הקטרה.

זבחים ב': תתי"א.

בענין היכא שחישב על כחצי זית אימורין בלשון אכילה ועל כחצי זית בלשון הקטרה.

זבחים ב': תת"ד.

בענין אין הקטרה מפגלת הקטרה כי כזית אחד אינו נחשב בגדר מתיר על הכזית השני (וע"ע להלן בסק"ח בקטע המתחיל "בענין חישוב").

זבחים א': תקפ"ב.

בענין היכא שחישב בעולה להקטיר את העצמות והגידין, האם זה נחשב מחשבה, דהא כשהן מחוברין מקטירין אותן עם האיברים.

זבחים ג': ק"ג.

עוד בענין אם שייך מחשבה גם בדבר שאינו חייב להקטיר, דהיינו האם סגי בזה שאין צריכים להסירו.

זבחים ג': ק"ג*.

ז. כזית

יסודו של הגר"ז שמה שצריכים לחשוב על כזית אין זה משום שפחות מכאן לא מיקרי אכילה אלא הרי זה דין של שיעור.

זבחים ב': תש"א.

בענין למה אם חשב על כחצי זית חוץ לזמנו ועל כחצי זית חוץ למקומו הרי זה מצטרף להיות פסול (בענין אם חשיבי שם אחד של פסול או ב' שמות).

זבחים ב': תשנ"א.

בענין כחצי זית חוץ לזמנו, וכחצי זית חוץ למקומו, וכזית חוץ לזמנו.

זבחים ב': תשפ"ז (קטע "ואת הצד", וקטע "והנה בתוך").

דברי הקרן אורה בענין היכא שאמר על מנת לאכול כחצי זית חוץ למקומו וכזית חוץ לזמנו.

זבחים ב': תשצ"ז.

דברי הרמב"ם בענין היכא שאמר על מנת לאכול כחצי זית חוץ לזמנו וכזית חצי חוץ לזמנו וחצי חוץ למקומו.

זבחים ב': תשצ"ח.

ח. חצי מתיר

שאינ מפגלין בחצי מתיר פירושו הוא שאין הפיגול נגמר אבל שפיר יכול להתחיל בחצי מתיר, רק שצריך לחשוב שוב על החצי השני.

זבחים ב': תשנ"ט.

שהיכא שפיגל בסימן אחד אסור לו לפגל גם בהסימן השני כי ע"י הסימן הראשון אכתי לא נעשה פיגול כי אין מפגלין בחצי מתיר.

זבחים א': ל' (קטע "ובספר אמרי צבי").

בענין אם לפי רבי יוחנן שסובר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, גם מקצת סימן חשיב חצי מתיר או האם רק סימן שלם.

זבחים ב': תשנ"ט.

דברי המאירי שגם לפי המ"ד שסובר שאין לשחיטה אלא לבסוף, מחשבה פוסלת בתחילת השחיטה.

זבחים א': שפ"ד בהערה.

שפסיעה אחת של הולכה חשיבא לכל הפחות בגדר חצי מתיר.

זבחים ב': תשע"ו.

בענין חישוב בשעת הולכת כוס אחד על מנת לשפוך את הדם שבהכוס השני למחר, וכן בענין זרק מתנה אחת וחישב על מנת לגמור את הזריקה למחר, וכן בענין מקטיר וחישב לגמור ההקטרה למחר.

זבחים א': שפ"ב, תקפ"ב (ביאורים למה חשיב הדם מתיר על הדם השני), תקפ"ח, תקצ"ז, תרי"ט*.

הסוגיא במנחות דף ט"ז ע"א שהמחלוקת

בענין שוחט על מנת לעשות טבילת אצבע למחר.

זבחים א': קל"ז (קטע ראשון), תקפ"ז סק"ד סק"ו, תקצ"ט.

דברי האבן האזל והתו"א בענין אם חיטב בשעת העלאת אצבעו מתוך הכלי אחרי טבילת אצבעו הרי זה מפגל.

זבחים א': תקפ"ז סק"ג (קטע "והסיק").

דברי הזבח תודה שכדי שטבילת אצבע תפגל צריכים שיפגל בכל הארבע טבילות אצבע, אבל אם פיגל רק באחת הרי זה כמו מפגל בחצי מתיר.

זבחים א': תקפ"ז סק"ה.

י. קרב המתיר כמצותו

חקירה בענין מה היא הכוונה בזה שצריכים לפיגול שיהי' קרב המתיר כמצותו, ונפקא מינה בין הצדדים בענין פקע פיגולו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"א ולהלן שם, י'.

קושיית רש"י למה צריכים במי שאוכל קומץ שהוא פיגול את הטעם שאין לו מתיר אלא הוא עצמו מתיר כדי לומר שאין חייבים עליו משום פיגול, תיפוק ל' משום שכיון שאכל אותו הרי לא קרב המתיר כמצותו, ותירוצו של רש"י, ותירוצי תוס'.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"א סק"ב.

דעת הרמב"ם בנוגע ליסוד הדין של כהרצאת כשר כך הרצאת פסול, וכן בנוגע לקושיית רש"י הנ"ל על האוכל קומץ פיגול.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"ב.

שאלת הגמ' במנחות דף י"ב לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן אבל השירים אסורים באכילה, האם ההקטרה הזאת קובעת בפיגול.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"א (קטע "ועוד נראה" וקטע אחרון).

אם מפגלין בחצי מתיר היא היכא שהקטיר את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה או איפכא, ומשום שהקומץ והלבונה חשיבי כל אחד רק בגדר חצי מתיר כי צריכים את שניהם, אבל אם חיטב בשעת קמיצה או קידוש קומץ או הולכת הקומץ לכו"ע הוי פיגול ופירש"י וז"ל, דבהנך ג' עבודות אין דומה להן בלבונה הלכך כולו מתיר הוא (הקומץ).

זבחים א': תקפ"ז סק"ג.

זבחים ג': ס"ב (קטע "ושוב הקשה ממנחות").

שיטת הרמב"ם שאם פיגל בשעת קמיצה ולא בשעת ליקוט לבונה הרי זה נחשב מפגל בחצי מתיר, דלא כהסוגיא הנ"ל במנחות.

זבחים א': תקפ"ז סק"ג.

שחצי כזית של קומץ לא מיקרי אפילו בגדר חצי מתיר.

זבחים ב': תשע"ו.

ביאור דברי ר"ל במנחות דף ט"ז ע"ב שאם פיגל בשעת הולכת הקומץ להכלי לעשות קידוש כלי לא הוי פיגול למ"ד שאין מפגלין בחצי מתיר.

זבחים א': ת"ר.

דברי השפת אמת שאם הוצרכו לכמה פרים ביום כיפור, השחיטה של פר אחד היא מתיר שלם על הדם של אותו פר, משא"כ המתנות של אותו פר הן רק חצי מהמתיר של האימורין שלו ושריפת הבשר שלו כי צריכים לזה גם את הדם של שאר הפרים.

זבחים ג': קע"ח.

ט. טבילת אצבע

בענין מה שטבילת אצבע בחטאות הפנימיות מפגלת, ודעת הרמב"ם שטבילת אצבע נחשבת חלק מהזריקה, והסברא שהיא נחשבת חלק מההולכה.

זבחים א': קל"ז, תקפ"ז, תקצ"ד, תקצ"ז, תרל"ד, תרס"ה.

בענין אם טבילת אצבע בלוג שמן של מצורע מפגלת.

זבחים א': קל"ז (קטע "ויש לעיין").

בענין אם איירי שאילת הגמ' הנ"ל רק כשחישב את המחשבת פיגול בשעת ההקטרה של הקומץ, או האם גם כשחישב בשעת הקמיצה, והטעם למה.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"א (קטע "ונראה עוד" ולהלן שם).

ספיקת המל"מ אם צריכים קרב המתיר כמצותו גם בשביל מחשבת שלא במקומו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"ב (קטע "בי").

דברי הגרי"ז שכדי להחשב קרב המתיר כמצותו מספיק אם מכפר ומרצה, ואין צריכים שיתיר בשר, והחולקים על זה.

זבחים ב': תרס"ב (קטע "ועוד ביאר שלפי רש"י" וקטע "וכתב עוד שלפי"), תרס"ד (קטע "ועי' באחיעזר"), תרס"ז.

דברי האחיעזר בענין הנ"ל, דהיינו שמסתפק אם חישב בשחיטה על מנת לזרוק או להקטיר או לאכול חוץ לזמנו, ואח"כ זרק שלא במקומו, האם מהני הזריקה לקבוע פיגול, או האם כיון שאינה מתרת את הבשר אין זה בגדר קרב המתיר כמצותו.

זבחים ב': תרס"ט*.

בענין אם צריכים שיקרבו כל מתיריו רק לענין להתחייב כרת, או האם גם לענין להיות פסול, וכן האם גם לענין שאם אכל פיגול לפני שקרבו כל מתיריו אינו לוקה אפילו משום אכילת פסולי המוקדשין.

זבחים ב': תרס"ה סק"א, תשט"ז.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" א' סק"ב (קטע "בי").

הדרך שמה שהמתנות מפגלות בחטאת, אחת לפי בית הלל ושתים לפי בית שמאי, ובשאר קרבנות מתנה אחת לכו"ע, אין זה בגדר תוצאה ממה שהן מתירות כשהן נעשות כדין, אלא הרי הם שני דינים נפרדים, והיינו דין אחד שיש על ידי המתנות הרצאת כשר, ועוד דין שני שהן עושות הרצאת פיגול.

זבחים ג': קס"ח.

יא. מחשבת הינוח

הנה בגמ' מסקינן שטעמו של רבי יהודה שפוסל מחשבת הינוח הוא שכיון שאם הניחו למחר שהוא פסול אף חישב להניחו למחר פסול. בענין אם כוונתו היא שרואים כאילו עשה את המעשה, או האם כוונתו היא שהיכא שע"י מעשה הי' נפסל הרי המחשבה היא מחשבה הפוסלת.

זבחים ג': קכ"ו סק"ו סק"ז סק"ח, קכ"ז (קטע "ובספר מנחת אברהם" וקטע "ברם אם מחשבה" ולהלן שם), קכ"ח, קל"א.

בענין אם מיקרי פסולו בגופו וישרף מיד, או האם טעון עיבור צורה.

זבחים ג': קכ"ו סק"ו, קל"א.

בענין אם יש על זה הלאו של לא יחשב.

זבחים ג': קל"ב.

קושית הטהרת הקודש שלפי רבי יהודה למה צריכים דין מיוחד שמחשבת חוץ למקומו פוסלת, תיפוק לי' משום מחשבת הינוח.

זבחים ג': קל"א.

בענין אם מחשבת הינוח צריכה דיבור או האם סגי במחשבה.

זבחים ג': קכ"ו סק"ח.

בענין למה פוסל רבי יהודה היכא שחישב להניח את האימורין עד למחר, הלא אפילו אם יעשה כן לא נפסל הזבח.

זבחים ג': קכ"ד, קכ"ו.

הנה אם סוברים שלא במקומו כמקומו דמי הבעלים נתכפרו אבל הבשר אסור, וכתבו תוס' בזבחים דף כ"ז שלפי רבי יהודה אם חישב לעשות כן אין הבשר נאסר, כי רבי יהודה סובר שמחשבה במעשה רק בנוגע למעשה שפוסל את הקרבן, אבל לא בנוגע למעשה שרק אוסרת את הבשר באכילה, ודבריהם בדף ל"ו ע"א שכתבו שגם בכה"ג סובר רבי יהודה שמחשבה כמעשה.

זבחים ג': קכ"ו.

הגמ' במנחות שרבי יהודה פוסל מהתורה רק אם חישוב להניח את כל הדם, אבל היכא שחישוב רק על מקצת מהדם הרי הוא פוסל רק מדרבנן גזירה אטו כל דמו.

זבחים ג': קכ"ד (קטע ראשון), קל"א.

בנוגע להאימורין, גם אם חישוב להניח רק מקצתן פוסל רבי יהודה מן התורה.

זבחים ג': קכ"ד.

הסוברים להיפך, והיינו שלפי רבי יהודה אפילו אם חישוב להניח את כל האימורין אינו פוסל מהתורה אלא רק מדרבנן גזירה אטו כל דמו, ואינו גוזר על חישוב להניח מקצת אימורין אטו כל האימורין כי הוי גזירה לגזירה.

זבחים ג': קכ"ד.

דברי השט"מ שמחשבת הינוח אינה מוציאה מידי מחשבת פיגול.

זבחים א': תק"צ.

בענין שמחשבה ליתן על המזבח הפנימי אינה פוסלת לפי רבי יהודה אלא צריכים שיחשוב על מקום המשולש.

זבחים א': תקפ"ח (קטע "מיהו י"ל").

זבחים ג': קכ"ו סק"ז.

הביאורים של האור שמח והגר"ח והגר"ז בד"ן זה.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "ובספר מנחת אברהם" ולהלן שם).

בענין דברי הגמ' שעל מנת שיאכלוהו טמאים או יקריבו טמאים את האימורים אינו נפסל משום מחשבת הינוח משום שאפילו אם יעשו כן אין הקרבן נפסל, וכן משום שלאו כל כמיני' לפעול שאחרים יעשו כן, ודברי הקרן אורה שנפ"מ בין הטעמים יצויר היכא שחישוב על מנת שיזרקו טמאים את הדם.

זבחים ג': קכ"ח.

דברי המקדש דוד בענין מה הדין לפי רבי יהודה היכא ששחט על מנת לשפוך ולאבד את כל הדם, או על מנת לקבל את הדם

של קדשי קדשים בדרום, או על מנת שלא יזרוק.

זבחים ג': קל"ה.

או על מנת לזרוק במחשבת פיגול, או על מנת שיפגום את המזבח באופן שלא יוכל לזרוק את הדם.

זבחים ג': קל"ו.

דברי רבא שמודה רבי יהודה שאחרי מחשבת הינוח הרי הוא יכול עוד לקובעו בפיגול.

זבחים ג': קמ"ה.

דעת הרמב"ם שמחשבת הינוח אינה פוסלת, וכן שמחשבה ליתן את הניתנין למטה למעלה וכן איפכא אינה פוסלת, ובכל זאת פסק שמחשבה ליתן את הניתנין למעלה למטה למחר שפיר פוסלת, משום שאע"פ שמחשבת הינוח אינה פוסלת אבל עצם המחשבה ליתן למטה למחר היא מחשבה הפוסלת,

זבחים ב': תרס"ב (קטע "ועוד מבואר").

זבחים ג': קמ"ה.

יב. פקע פיגולו

נפקא מינה בין המימרא של עולא ("קומץ פיגול שהעלו על גבי המזבח פקע פיגולו") והמימרא של רבי יוחנן ("הפיגול והגותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהן").

דעת הרמב"ם שעולא איירי לענין הקטרה זו גופא, דהיינו שיש לזה תורת הקטרה (אשר משום כך פקע פיגולו), ובשביל זה סגי במשלה האור במקצתו כדי שיפקע פיגול מאותו מקצת, משום שהטעם אינו משום שרובו ככולו, וכן לא משום שכבר נעשית מצות הקטרה אשר לזה צריכים רובו, אלא משום דסגי גם במקצתו כדי שיחשב שנעשית הקטרה על אותו מקצת, אבל רבי יוחנן איירי לענין שפקע האיסור אכילה של פסולי המוקדשין, ובשביל זה צריכים משלה האור ברובו, וגם לא יועיל למה שנשאר למטה, משא"כ דינו של עולא גורם שע"י שנעשית הקטרה על מקצת פקע

פיגול גם ממה שנשאר למטה לענין שיכול להקטירו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ב', ג'.

הוכחה שלפי רבי אלעזר שסובר שהשירים ניתנים באכילה רק אחרי שמשלה האור ברובו, גם הדין שפקע פיגולו והוכשר להקרבה הרי זה רק ע"י שמשלה האור ברובו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ט'.

שינוי של עולא שגם בהעלה מקצת פקע פיגולו הרי זה רק בקומץ אבל לא באימורין או באברי עולה.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ו' בהערה.

בענין היכא שאחרי שפקע פיגולו לענין הקרבה ע"י שהעלה מקצתו, שוב נעשה נותר, האם עדיין אפשר להעלות את השאר, אבל אם הוצת האור ברובו אשר בכה"ג הותר גם לאכילה לפי רבי יוחנן אם שוב נעשה נותר הרי הוא שפיר אסור מעתה באכילה משום נותר.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ה' - ח'.

דיון בסוגיית הגמ' בכריתות דף י"ד ע"א שנותר ופיגול לא משכחת להו יחד בבהמה אחת א"נ באבר אחד.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ו' - ח'.

פיוטים

בענין למה הגאונים והראשונים הוסיפו פיוטים לסדר התפילה.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' כי הפרני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) סק"ג.

דמויות ותקופות: פייט.

בענין ההשגות של האבן עזרא על דרכו של ר"א הקליר בכתיבת פיוטים.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים

וגו' כי הפרני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) סק"ג.

דמויות ותקופות: פייט.

בענין כוחם של הגאונים לתקן שאם שכח זכרנו לחיים יחזור ויתפלל.

חומש: פר' מקץ, כי נשני אלקים וגו' כי הפרני אלקים וגו' (מ"א, נ"א נ"ב) סק"ג (קטע "ויש להביא").

דמויות ותקופות: פייט (קטע "ויש להביא").

פיקוח נפש

בענין אם איסורי התורה הותרו במקום פיקוח נפש או רק נדחו.

שבועות: צ"ה (קטע "ולכאורה יש לומר").

בענין מה דינו של חולה שיש בו סכנה שעובר על איסור לא לשם פיקוח נפש אלא כדי לעבור במזיד.

שבועות: צ"ה (קטע "ולכאורה יש לומר").

בענין היכא שעובר לשם פיקוח נפש, אבל לא איכפת לו מהאיסור, אלא הי' עובר גם בלא פיקוח נפש.

שבועות: צ"ה (קטע "ואם נאמר").

בענין אין הולכין בפיקוח אחר הרוב.

כתובות א': שפ"ח, שפ"ט.

דברי הרמב"ם ורבינו יונה שמותר ליהנות מזה שהוא מלומדי התורה רק אם יש מצב של פיקוח נפש.

ב"ב א': קט"ז*.

אבות: ק"צ (קטע ראשון) ובהערה השלישית.

בענין להשתמש בשמות לצורך פיקוח נפש.

אבות: מ"ג (קטע "והנה מההיא דסנהדרין" ולהלן שם).

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם (י"ח, ה') [ב].

קידושין ד': של"ח (קטע "ועי'
בקו"ש").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד
(קטע "ועי' בקו"ש").

הדרך שלא אמרינן פלגינן נאמנות לענין
דברים ששניהם הם על חד גברא, וכגון
לומר שהאב נאמן לומר שהקטן הוא הבכור
ושהגדול אינו בכור אבל פלגינן נאמנות
ואינו נאמן להחיל על הגדול דין של ממזר.

קידושין ד': של"ח (קטע "מיהו
נראה").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ד
(קטע "מיהו נראה").

המחלוקת בין רב יוסף לרבא בסנהדרין דף
ט' ע"ב בפלוני רבעני לרצוני.

יבמות ב': תכ"ו - תכ"ט.

כתובות ב': כ"ד*.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ז,
רמ"ה סק"א.

ב"ב ב': ש"ז, פרק יש נוחלין קע"ו
(קטע "ועי' בחי' הגר"ח").

הציור בסנהדרין דף י' ע"א של פלוני בא
על אשתי.

יבמות ב': תכ"ו (קטע "ד"),
תכ"ט (קטע ראשון).

גיטין: פרק המביא גט רמ"ב,
רמ"ג, רמ"ד סק"א (קטע "וגם
מהר"ן").

הציור של "הרגתיו".

יבמות ב': תכ"ו - תכ"ח.

הציור של כותב כל נכסיו לעבדו.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד,
רמ"ה.

דברי הבעל המאור במכות דף ז' ע"א בענין
פלגינן דיבורא.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ה סק"ד.

דברי הריטב"א שהיכא שבהודאתו על ממון
הרי הוא עושה את עצמו רשע הרי הוא
נאמן כי מאמינים לו רק על התוצאה שהוא
חייב ממון, אבל אין מאמינים לו על
המעשה, אלא פלגינן דיבורו. ודברי הקו"ש

השיטה שהכוונה באסור להציל עצמו
בממון חבירו היא רק שאסור להציל עצמו
בחנם, אלא הרי הוא חייב לשלם אח"כ
לחבירו, והשיטה שהוא חייב למסור נפש
ממש ולא להציל את עצמו.

כתובות ב': ל"ב, ל"ג.

קידושין א': קנ"ו (קטע "ועיין גם
בקו"ש").

ב"ק א': תשמ"א, תשמ"ב.

סנהדרין: קע"ט, קצ"ב.

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [א].

דברי הרא"ש בשם רבינו מאיר ששוחטין
בשבת לחולה שיש בו סכנה במקום
להאכיל אותו נבילה כי אע"פ שאכילת
נבילה היא רק במלקות אבל נבילה
המאכל עצמו אסור.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ב
(קטע "והרא"ש").

בענין מתי מאכילין קדשים למעוברת
שהריחה משום פיקוח נפש (הוכר עוברת,
נשתנו פני').

אבות: רנ"ו.

דברי תוס' שמחלין שבת כדי להציל אדם
טריפה.

סנהדרין: שנ"ב*.

פלגינן דיבורא ופלגינן נאמנות

הדרך שאפילו המ"ד שסובר שלא פלגינן
דיבורא הרי הוא מודה שפלגינן נאמנות.

יבמות ב': תכ"ו (קטע "ב"),
תכ"ט בהערה השני', תל"ה.

דברי הרא"ש במכות דף ז' ע"א בשם י"מ
שאמרינן פלגינן דיבורא אבל לא פלגינן
נאמנות.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ב,
רמ"ה סק"ג.

דברי הקובץ הערות שהיכא שאחד
מהדברים הוא תוצאה מהשני לא שייך
לומר פלגינן נאמנות.

כתובות ב': י"ד* בהערה השני'.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ג.

סברת הקה"י ששליח נעשה עד כי אמרינן פלגינן ומאמינים שהיא מקודשת בלי להאמין שהוא הי' השליח.

גיטין: פרק המביא גט כ"ז, קכ"ד (קטע "וכן כתב"), קנ"ד.

קושיית רעק"א שבהציוור של עדים שחתומים על השטר, ומעידים עכשיו "כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים מחמת ממון היינו", נימא פלגינן נאמנות.

כתובות ב': י"ד סק"ד, י"ד*.

פלגש

דברי הירושלמי שפליגי רבי יהודה ור"מ אם פלגשות היא ע"י כתובה (רבי יהודה) או האם גם בלי כתובה (ר"מ), ומשמע שלכו"ע ליכא קידושין.

יבמות ב': שע"ז.

דברי הרמב"ם שפלגשות היא בלא כתובה ובלא קידושין.

סנהדרין: קפ"ז (קטע ראשון).

חומש: פ"ר משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע ראשון). פ"ר אחרי מות, "בענין פלגש" (קטע "זו"ל הרמב"ם").

הדרך שפלגשות היא סוג מסוים של קנין אישות אבל לא האישות של פרשת כי יקח איש אשה.

יבמות ב': שע"ז (קטע אחרון).

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

קידושין א': ז' סק"ב (קטע "ב" ולהלן שם) סק"ג.

קידושין ב': רמ"א סק"א.

סנהדרין: קפ"ז (קטע "והנה יש" ולהלן שם).

חומש: פ"ר משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע "ב" וקטע "ומעתה"). פ"ר אחרי מות, "בענין פלגש" (קטע "זו"ל" ולהלן שם).

שיטת הרמב"ם שפלגש אסורה להדיוט, והחולקים עליו.

שפלגינן נאמנות ומאמינים לו גם על המעשה, אבל רק לענין לחייבו ממון אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

כתובות ב': תקל"ד סק"א סק"ד (קטע "מיהו דברינור").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א סק"ב (קטע "והנה הגדר הנ"ל"), ופ"ג* סק"ב (קטע "והנה הגדר הנ"ל").

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*, קס"א סק"ב (קטע ראשון).

דברי הנתיחה"מ שהטעם לומר שבעדות לא פלגינן דיבורא אין זה משום חסרון עצמי אלא הרי זה משום שעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ודברי רעק"א שחולק על זה.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ה סק"ד.

המשנה ביבמות דף קי"ז ע"א שאין האחין יורדים לנחלה על פי עד אחד אומר שמת בעלה אע"פ שמותר לה להתחתן.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"א (קטע "ועוד הקשה") סק"ב סק"ז, רמ"ה סק"א סק"ב.

הגמ' בקידושין דף ס"ד ע"א שהאב נאמן לומר שבנו הוא גדול לענין לנדרים וחרמים והקדשות וערכין, אבל לא לענין מלקות ועונשין.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"א (קטע "ועוד הקשה") סק"ז, רמ"ה סק"א סק"ב.

הציוור בב"ב דף קל"ד ע"ב של בעל שאמר גרשתי את אשתי.

גיטין: פרק המביא גט ל"ג בההערה השלישית, מ' (קטע "מיהו צ"ע"), מ"ב, רמ"ד סק"א (קטע "וגם מהר"ן") סק"ב, רמ"ה סק"א סק"ב סק"ד.

הגמ' במכות דף ז' ע"א שאם העדים קרובים להערב הרי הם פסולים גם להלוה ולא פלגינן להאמינם רק לגבי הלוה.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ה סק"א.

יבמות ב': שע"ז.

כתובות א': קל"ב סק"ו, קמ"ב.

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

קידושין א': ז' סק"ב.

קידושין ב': רמ"א סק"ב.

קידושין ג': ג' סק"ה.

סנהדרין: קפ"ז, קפ"ח.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע ראשון ולהלן שם). פר' אחרי מות, "בענין פלגש" (קטע "וז"ל הרמב"ם). פר' כי תצא, כי יקח איש אשה (כ"ד, א') סק"ו.

דברי הרדב"ז שהרמב"ם מתכוין לאסור פלגש להדיוט רק מדרבנן.

קידושין א': ז' סק"ב.

סנהדרין: קפ"ז (קטע ראשון), קפ"ח (קטע ראשון).

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע ראשון). פר' כי תצא, כי יקח איש אשה (כ"ד, א') סק"ו.

בענין אם שיטת הרא"ש היא שפלגש אסורה להדיוט מן התורה או לא.

יבמות ב': שע"ז.

כתובות א': קמ"ב.

קידושין א': ז' סק"ג.

סנהדרין: קפ"ז (קטע "והנה מדברי הקר"א").

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א בהערה הראשונה. פר' אחרי מות, "בענין פלגש" (קטע אחרון).

ביאור לשון הרמב"ם שקרא לאמה העברי' לאחר יעוד בשם פלגש.

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

קידושין א': ז' סק"ב.

קידושין ב': רמ"א סק"ב.

סנהדרין: קפ"ז.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח').

דברי הכ"מ שפלגש בגביעה, ושאר פלגשי הדיוט המזכרות בנ"ך, היו אמה העברי' לאחר יעוד.

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

קידושין א': ז' סק"ב.

סנהדרין: קפ"ז.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"א (קטע ראשון). פר' אחרי מות, "בענין פלגש" (קטע "גם י"ל").

דברי המקנה שגם אם פלגש מותרת להדיוט אבל אם הוא רוצה לישא אשה מסוימת לשם אשה גמורה אסור לבעול אותה בלי קידושין.

כתובות א': קל"ב סק"ו.

קידושין ג': ג' סק"ה.

חומש: פר' כי תצא, כי יקח איש אשה (כ"ד, א') סק"ו.

שמלך אסור בפלגשו של הדיוט שמת כמו שאסור באלמנתו (משום כבודו), ומש"ה לא החזיר דוד את פלגשיו שנבעלו לאבשלום.

סנהדרין: קע"ו*.

שהגדרת הקשר בין שפחה כנענית לבין העבד עברי שנשא אותה הוא סוג של פלגשות של עבדות.

קידושין ב': רע"ה סק"ד.

בענין אם פלגש אדם אחד אסורה לאנשים אחרים.

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

חומש: פר' אחרי מות, "בענין פלגש".

בענין אם פלגשי קרוביו אסורות, וכן קרובי פלגשו.

יבמות ב': שע"ז.

כתובות ב': שנו" סק"ב בהערה.

גיטין: פרק המביא גט ר"ה.

בענין אין טומאת ידים במקדש, ע"י בערך
טומאה - טומאת ידים.

בענין פרה אדומה שנעשית על ידי פסולי
עבודה, ע"י בערך פרה אדומה.

ע"י עוד בערך עבודה.

א. כללי

ב. גוי

ג. קטן

ד. אשה

ה. זר

ו. טמא

ז. שוחטין וזורקין על טמא שרץ ועל
טמא מת בשביעי שלו

ח. טומאה בציבור

ט. זקני דרום

י. טבול יום ומחוסר כפורים

יא. חלל

יב. שתוי יין ופרוע ראש

יג. ערל

יד. בעל מום

טו. אונן

טז. יושב

יז. עומד על גבי כלים או רגלי חבירו

יח. פאת זקן וקרחת

יט. אין דרך שירות בכך

א. כללי

בענין ישראל ונכרי ששחטו יחד, או כהן
וזר שעשו יחד את העבודה.

זבחים א': מ"ד סק"א בהערה
השני, סק"ב.

זבחים ב': ו' (קטע "גם יש
ליישב"), תק"ב.

זבחים ג': קפ"ג בהערה השני.

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "והנה
שיטת הרמב"ם" ולהלן שם).

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן
הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן
הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג]
(קטע "גם יש ליישב").

קידושין א': ז' סק"ג.

סנהדרין: קפ"ז (קטע "והנה שוב
מצאתי" ולהלן שם), פתיחה לפרק
חלק ח' סקי"ב בהערה.

אבות: פ* סקי"ב בהערה.

חומש: פר' משפטים, אשר לא
יעדה (כ"א, ח') סק"א בהערה
הראשונה. פר' אחרי מות, "בענין
פלגש" (קטע אחרון).

פנחס

בענין מקומו של פנחס בסדר המסורת של
התורה.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ה.

בענין למה הרמב"ם כתב שעלי קיבל
מפנחס ולא כתב מפנחס ובית דינו כמו
שכתב בשאר הדורות שם.

אבות: י"ז.

ש"מלאך ה" זה פנחס.

אבות: ש"ז.

חומש: פר' וזאת הברכה, ויאמר ה'
אליו זאת הארץ אשר נשבעתי
לאברהם ליצחק וליעקב לאמר וגו'
(ל"ד, ד') סק"ג בהערה.

שלפעמים טוב לכעוס כמו פנחס.

אבות: צ"ב.

שפנחס לא ה" בכלל השבעים זקנים של
אספה לי שבעים איש.

סנהדרין: קמ"ד בהערה.

חומש: פר' שופטים, ובאת אל
הכהנים הלויים ואל השפט אשר
יהי בימים ההם וגו' (י"ז, ט')
בהערה.

משמעות דברי הרמב"ם שכבר נתכהן פנחס
בחנוכת המשכן.

זבחים ב': רס"ג.

פסולי עבודה

בענין מחוסר בגדים, ע"י בקובץ בגדי
כהונה.

בענין שלא רחוצ' ידים ורגלים, ע"י בערך
קידוש ידים ורגלים.

בענין שמספיק בע"א כדי להעיד על כהן שהוא בעל מום.

קידושין ד': רפ"ד.

ב. גוי

בענין מנלן שגוי פסול לעבודה.

זבחים ב': תל"ד.

ג. קטן

דברי תוס' שקטן פסול לעבודה משום מתעסק.

זבחים א': תר"ו*.

ד. אשה

בענין למה צריכים פסוק כדי לומר שאשה אינה עובדת בקרבנות הלא העבודות הן מצות עשה שהזמן גרמא.

קידושין ב': ת"י - תי"ב.

בענין למה צריכים פסוק כדי לומר שאשה אינה עובדת בקרבנות, דאיך היתה עובדת בלי בגדי כהונה.

קידושין ב': תי"ג.

זבחים ב': קס"ו.

בענין אם אשה פסולה לעבודה רק משום זרות, ואפילו אם היא כהנת הרי היא בגדר זר, או האם בנוסף להפסול של זר יש גם שם פסול של אשה, ואפילו היכא שזר כשר וכגון בכמה הרי אשה פסולה (ובאשה כהנת אולי אין הפסול של זר אלא רק הפסול של אשה). ואולי גם פסול זה הותר בכמה.

זבחים א': ק"ו.

זבחים ב': י'.

זבחים ג': א*.

ספקת הפרשת דרכים אם כהנת שעבדה חייבת מיתה בידי שמים כמו זר או האם זה רק בגדר איסור עשה.

זבחים א': ק"ו (קטע ראשון).

זבחים ב': י' (קטע "ובספר ראש המזבח").

בענין שאם אשה עשתה עבודה, לא רק שאותה עבודה פסולה, אשר לפ"ז אכתי הי' אפשר לתקן ע"י שכהן כשר יחזור ויעשה

את העבודה פעם שני, אלא הרי זה פוסל את כל הקרבן.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה כ"ו.

ה. זר

בענין ששחיטה לאו עבודה היא וכשירה בזר, ע"י בערך עבודה - חשחיטה.

בענין אם הפסול של זרות הוא פסול חיובי או האם הפסול הוא העדר כהונה.

זבחים א': מ"ד סק"א בההערה השני'.

זבחים ג': קפ"ג בההערה השני'.

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "והנה שיטת הרמב"ם" ולהלן שם)..

דרכו של הלבוש מרדכי שבזר המיתה היא בגלל עצם העובדא שעבד אבל לא בגלל שחילל את העבודה.

זבחים ב': קנ"ח (קטע "דהנה עיין").

דברי הספרי שגם זר מוזהר לא לעבוד בטומאה ולא רק על כניסה בטומאה.

יבמות ב': תקנ"ו.

בענין שזר כשר בכמה.

זבחים ב': קפ"ד.

חומש: פר' חקת, ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו (י"ט, ד') סק"ב.

ו. טמא

בענין טמא עושה שירים, ע"י בערך זריקה סק"ו.

בענין למה צריכים פסול מיוחד של טמא, הלא גם בלא זה הרי הוא פוסל את הדם ע"י שהוא מטמא את הכלי.

מנחות: פ"ה.

בענין טמא עושה שירים, ע"י בערך זריקה - פסול עושה שירים

בענין אם יש אזהרה על טמא ששימש, ושיטת הרמב"ם שלוקה היכא שהתרו בו למלקות.

זבחים ב': כ"ה.

שטמא אסור לעבוד עבודה אפילו אם אינה עבודת קרבן, וכגון תרומת הדשן.

זבחים ב': כ'.

דרכו של הלבוש מרדכי שבטמא, חוץ ממה שהוא חייב מיתה בידי שמים בגלל עצם העבודה, הרי הוא חייב מיתה גם בגלל שחילל את העבודה.

זבחים ב': קנ"ח (קטע "דהנה עיין").

דרכו של הלבוש מרדכי שטמא חייב מיתה גם בעבודה שאינה תמה.

זבחים ב': קנ"ח (קטע "דהנה עיין").

חקירת המנ"ח אם טמא שעבד חייב מיתה רק אם הוא טמא בטומאה שהנוזר מגלה עלי' כמו בביאת מקדש ואכילת קדשים בטומאה.

זבחים ב': ד' (קטע ראשון).

בענין אם הסיבה למה טומאה פוסלת בהמקריב היא משום שהיא פוסלת בהדבר הקרב.

זבחים ב': מ"ג (קטע "מיהו יש ליישב").

הדרך שעבודה בטומאה ואכילה בטומאה נחשבות שם אחד, דהיינו "קריבה" בטומאה. א"נ משום הא לחוד שהן איסורי טומאה הרי הן נחשבות בגדר שם אחד.

יבמות ב': תקנ"ג סק"א, תקנ"ד.

שאע"פ שטמא כשר לשחיטה כיון דלאו עבודה היא אבל אין שחיטתו מקדשת את הדם אפילו אם שחט בסכין כלי שרת כי טמא וכן מחוסר כפורים פוסלים כלי שרת (רק שבדיעבד כשר גם בלי קידוש סכין).

זבחים ב': קכ"א (קטע "ובספר ראש המזבח").

בענין אם יש פסול טומאה על זר בכמה.

זבחים ב': מ"ח, פ"ג, תשכ"ג.

ביאורו של האבן האזל על הדין שציץ מרצה על טומאת התהום.

זבחים ב': תמ"ג (קטע "ועוד ביאר").

הדרך שהציץ מרצה על טומאת התהום של

טמא מת אפילו בשביעי שלו אע"פ שהוא דומה לטמא שרץ וציץ מרצה רק על טומאת התהום של טומאת מת.

זבחים ב': תנ"ז.

ז. שוחטין וזורקין על טמא שרץ ועל טמא מת בשביעי שלו

בענין אם המחלוקת אם שוחטין וזורקין על טמא שרץ איירי לפני טבילה או אחרי טבילה.

זבחים ב': תמ"ד סק"א.

פסקו של הרמב"ם שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ לפני שטבל אבל שוחטין וזורקין עליו לאחר שטבל.

זבחים ב': תמ"ד, תמ"ה, תמ"ט.

פסקו של הרמב"ם שאין שוחטין וזורקין על טמא מת בשביעי שלו אפילו לאחר שטבל.

זבחים ב': תמ"ד סק"ב (קטע "וע"ע באבן האזל שם באות ו"), תמ"ה.

הדרך שמה שפוסק הרמב"ם שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ לפני שטבל הרי זה רק מדרבנן.

זבחים ב': תמ"ד סק"ב (קטע "ולעיל שם באות ו").

דברי האבן האזל שמה שפוסק הרמב"ם שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ לפני שטבל הרי זה כשאין הציבור עושים בטומאת מת דיכול להביא בפסח שני, אבל היכא שהציבור עושים בטומאת מת שוחטין וזורקין גם על טמא שרץ כיון שבכה"ג אינו יכול לעשות פסח שני, ולכן אתי שפיר מה שכתב הרמב"ם בפ"ז מהל' קרבן פסח שטמא שרץ אוכל, כי זה איירי כשהציבור עושים בטומאה.

זבחים ב': תמ"ד סק"ב (קטע "וע"ע באבן האזל אות ג").

בענין מה שמבואר בגמ' ורש"י שאם סוברים שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אז בציבור הרי הוא מותר גם באכילה וגם בלי טבילה.

זבחים ב': ת"פ.

פסקו של הרמב"ם בפ"ד מביאת המקדש שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ גם כשהציבור עושים בטומאה, ואילו בפ"ז פסק שהוא אוכל פסח, ודברי הלח"מ שחילק בין עשי' לאכילה שכשעושים פסח בטומאה מחמת שרובם טמאי מתים אין טמאי שרץ עושים עמהם אבל הרי הם אוכלים עמהם (וע"ע להלן בסק"ח בענין טומאה דחוי' בציבור בטומאת שרץ).

זבחים ב': תמ"ד סק"א (קטע "וע"ע בפ"ז").

הדרך דלא כהנ"ל אלא שכל ההיתר של אכילת קרבן ציבור בטומאה כשרוב הציבור טמאים נובע ממה שיש אז היתר של הקרבה בטומאה, וממילא אם אין על אדם מסוים היתר של הקרבה ביחד עם הציבור אי אפשר שיתחדש עליו דין היתר אכילה ביחד עם הציבור.

זבחים ב': תמ"ד סק"א ובהערה שם.

פסקו של הרמב"ם שכשעושים פסח בטומאה עושים גם בכלי שרת שנטמאו בשרץ.

זבחים ב': תמ"ד סק"א (קטע "ועוד הקשה").

ח. טומאה בציבור

בענין "טומאה דחוי' בציבור" או "הותרה בציבור".

זבחים ב': צ"ו, צ"ז.

בענין היכא שהקרבן בא בטומאה והבשר לא נטמא האם מותר גם לאכול את הבשר כמו להקריב את הקרבן.

זבחים ב': צ"ז.

שיטת הרמב"ם שטומאה דחוי' בציבור הרי זה בהדי ריצוי ציץ (ומה שציץ אינו מרצה על טומאת הגוף הרי זה רק ביחיד), ודלא כתוס' במנחות דף ט"ו.

זבחים ב': צ"ז (קטע "ועוד ביאר"), תמ"ג.

בענין הא שאם סוברים שטומאה דחוי' בציבור, אז אם יכולים לעשות את הקרבן

ע"י טהורים צריכים להדר אחרי טהורים, ובענין אם לא הידר האם הקרבן פסול.

זבחים ב': תמ"ג (קטע "ובהשמטות" ולהלן שם).

שאם סוברים טומאה דחוי' בציבור, אשר אז צריכים להדר אחרי טהורים, א"כ אם כל המשמר היו טמאי מתים והיו שם מחוסרי כפרה, אז אם מחוסר כפורים דוב כזב דמי אין צריכים להדר אחריהם, אבל אם סוברים שלא כזב דמי שפיר צריכים להדר אחריהם.

זבחים ב': קמ"ז (קטע אחרון).

דברי תוס' שאם אם הוי רק ספק טמא אין צריכים להדר אחרי טהורים אפילו בקרבן יחיד, דהיינו פרו של אהרן שהוא נחשב כקרבן ציבור לדחות שבת וטומאה, אלא סומכים לכתחילה על שציץ מרצה.

זבחים ב': תס"א.

דברי הטהרת הקודש שאם בקרבן יחיד נודע לאחר קבלה שהכהן הי' טמא בטומאה ידועה, אז אם סוברים שטומאה דחוי' בציבור הרי הבעלים צריך להביא קרבן אחר לכתחילה (חוץ מאם נטמא טומאת התהום), אבל אם סוברים שהותרה בציבור אז אינו צריך כיון שבציבור אין צריכים בכה"ג ריצוי ציץ.

זבחים ב': תס"א.

פסקו של הרמב"ם שקרבן ציבור דוחה רק טומאת מת אע"פ שהוא פוסק שאין שוחטין וזורקין על טמא שרץ אשר לפ"ז מבואר בגמ' שגם טומאת שרץ דחוי' בציבור.

זבחים ב': תמ"ד.

עוד בשיטת הרמב"ם הנ"ל שטומאה דחוי' בציבור רק בטומאת מת, אבל אם אינה טומאת מת אלא שם טומאה בעלמא לא אמרינן דחוי' בציבור אע"פ שאינה טומאה היוצאת מגופו. ובענין שיטת תוס' שרק בטומאה היוצאת מגופו לא אמרינן טומאה דחוי' בציבור.

זבחים ב': קמ"ז (קטע "ובהידושי").

בענין אם כהן טמא שרץ עובד בקרבן ציבור, וכן אם עושים קרבן ציבור בכלי שרת שטמאים טומאת שרץ.

זבחים ב': תמ"א, תמ"ב (קטע "והנה בהאות הקודמת"), תנ"ה, תנ"ט, תס"ח (קטע "עוד הקשה"), תפ"ב סק"א.

ט. זקני דרום

ביאורים שונים בשיטת זקני דרום שמתוך שכהן טמא מת מרצה בציבור הרי הוא מרצה גם ביחיד. ובענין המחלוקת בין תוס' והש"ט"ם אם הוי מסברא או מילפותא. וכן בענין אם קאי על האיסור לעבוד בטומאה או על הפסול.

זבחים ב': ת"מ, תמ"ב (קטע "והנה להלן").

הגדר במה שסוברים זקני דרום ש"מכפרים כמתכפרים" (מה מתכפרין טמא מת אין, טמא שרץ לא, אף מכפרין וכו'): האם זה בגדר היקש, או האם הכוונה היא שאין לך בו אלא חידוש, דהיינו שלא מצינו שהתורה התיירה אלא במקום שיש היתר גם בהמתכפרים, או האם זה בגדר פירכא, דהיינו מה לטמא מת שיש היתר גם בהמתכפרים תאמר בטמא שרץ שאין היתר בהמתכפרים, ונפ"מ בזה.

זבחים ב': תמ"ב.

עוד בגדר "מכפרים כמתכפרים": האם העובדא שאין היתר בהמתכפרים הרי זה באמת הסיבה למה אין היתר בהמתכפרים, או האם זה רק בגדר גילוי מילתא וילפותא ולא הסיבה.

זבחים ב': תמ"ב (קטע "וביישוב").

בענין מה שריש לקיש חולק על זקני דרום מכח ק"ו וסובר שק"ו עדיף מ"מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד", ואילו זקני דרום נוקטים שק"ו לא עדיף מ"מכפרין כמתכפרין".

זבחים ב': תמ"ב (קטע "והנה להלן").

שיטת תוס' שלפי זקני דרום טמא מת

בשביעי שלו הרי הוא כטמא שרץ ואין כהן כזה יכול לעבוד.

זבחים ב': תמ"ב (קטע "והנה תוס' ולהלן שם").

בענין למה זקני דרום אינם פוסלים כהן טמא מת בקרבן יחיד משום מכפרים כמתכפרים.

זבחים ב': תמ"ב (קטע "והנה יש לעיין למה ולהלן שם").

י. טבול יום ומחוסר כפורים

שיטת הרמב"ם שטבול יום לוקה על אכילת קודש אבל על כניסה לעזרה חייב כרת.

זבחים ב': קנ"ז סק"ב.

בענין אם טבול יום דוב בעל ב' ראיות הרי הוא כזב.

זבחים ב': קל"ח, ק"מ, קנ"ו (קטע "והעיר הגרי"ז"), קנ"ט.

בענין אם יש מ"ד סובר שטבול יום דקרי אסור מן התורה ליכנס למחנה לוי.

יבמות א': קנ"ד (קטע ראשון).

דברי הר"א בן הרמב"ם שטבול יום ומחוסר כפורים נמנו ללאוין בפני עצמן ואינם כלולים בהלאו של טומאה (אע"פ ששיטת הרמב"ם היא שאין למנות ענפים בפני עצמם וכקושיית רבי דניאל הבבלי) כי כבר נסתלקה מהם הטומאה ע"י הטבילה רק שעדיין חסרה להם הטהרה השלימה (מיהו הרמב"ם באמת לא מנה מחוסר כפורים ללאו בפני עצמו אלא רק טבול יום).

זבחים ב': ק"ג, קנ"ו (קטע אחרון).

בענין אם הרמב"ם פוסק שמחוסר כפורים דוב כזב דמי או לא.

זבחים ב': קנ"ז סק"א.

שיטת תוס' שרק לענין פסח הבא בטומאה אמרינן שמחוסר כפורים דוב כזב דמי, וכן גם לענין ביאת מקדש אם הוא זב בעל ג' ראיות לאחר שטבל כיון שהוא גם מחוסר כפורים וגם טבול יום.

יבמות א': קנ"ד (קטע ראשון), קנ"ו.

דברי הגרי"ז בשם הגר"ח שמחוסר כפורים, לפי הצד שלא כזב דמי, אינו טמא ממש אלא התורה נתנה לו הפסול של טומאה.

יבמות א': קנ"ו.

זבחים ב': ק"ג, קנ"ו (קטע "וכתב הגרי"ז"), קנ"ז סק"א (קטע "ובחידושי הגרי"ז").

דברי הגרי"ז שאם מחוסר כפורים דוב כזב דמי אז חשיבא טומאה היוצאת מגופו אבל אם לאו כזב דמי אז הרי זה נחשב טומאה בעלמא.

זבחים ב': קל"ח (קטע אחרון), קמ"ה (קטע "ובחידושי הגרי"ז"), קמ"ז (קטע "ובחידושי הגרי"ז"), קנ"ו (קטע ראשון).

הדרך שהזאה וטבילה פועלות על הטומאה אבל כפרת הקרבן אינה כדי לסלק את הטומאה שנשארת אחרי הטבילה אלא הרי היא באה לכפר ולרצות על הלידה והזיבה והצרעת, רק שמאחר שצריכים גם קרבן, גזרה התורה שהטומאה לא תסתלק עד אז.

זבחים ב': ק"י.

שיטת הרמב"ם שטבול יום ומחוסר כפורים שאכלו קודש חייבים רק מלקות ולא כרת.

זבחים ב': קכ"ב, קל"ג, קנ"ז סק"א סק"ב.

שיטת הרמב"ם שמחוסר כפורים לוקה על אכילת קודש מהתורה משא"כ על ביאת מקדש אינו לוקה מן התורה (והראב"ד סובר שמחוסר כפורים שנכנס לעזרה חייב כרת).

יבמות א': קנ"ו.

זבחים ב': קנ"ז סק"א.

בענין אם מחוסר כפורים שעבד חייב מיתה.

זבחים ב': צ"ב, ק"ב (קטע "ועכ"פ ולהלן שם), ק"ח, קי"ד, קל"ג (וכן בענין אם חייב מלקות אבל איסור דאורייתא בודאי יש), קנ"ז סק"ג.

דברי הלבוש מרדכי שמחלק בין עבודה תמה לעבודה שאינה תמה לענין אם מחוסר כפורים שעבד חייב מיתה.

זבחים ב': קנ"ח (קטע אחרון).

יא. חלל

בענין אם יש אזהרה בחלל שעבד וממילא הרי הוא לוקה.

זבחים ב': מ"א סק"א.

שיטת הרמב"ם שחלל שעבד לפני שידעו שהוא חלל אינו מחלל את העבודה אפילו אם נודע אח"כ שהוא ודאי חלל, ושיטת הרמב"ן ור"ת שסוברים שרק אם נודע שהוא ספק חלל.

קידושין ד': רפ"ו סק"א (שיטת הרמב"ם) סק"ב (שיטת הרמב"ן).

מכות: י"ד (קטע אחרון).

זבחים ב': ו' (קטע אחרון).

חומש: פר' ויקרא, ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וגו' (א', ה') [ג] (קטע "מיהו בספר").

שיטת הרמב"ם שחלל שלא ידעו שהי' חלל אינו פוסל אפילו אם עבד אחרי שנודע, ושיטת הרמב"ן שאין מניחין אותו לעבוד.

קידושין ד': רפ"ו סק"א (שיטת הרמב"ם) סק"ב (שיטת הרמב"ן).

מכות: י"ד (קטע "והנה שיטת הרמב"ם") (ודברי הכ"מ והמהרש"א על דבריו).

זבחים ב': מ"א סק"א ובהערה הראשונה שם, נ"ז סק"ד.

דברי המרחשת שהרמב"ם מודה שהעבודות שעובד אחרי שנודע אינן עולות לכשרות הקרבן, רק שאינן פוסלות את הקרבן.

קידושין ד': רפ"ו סק"א (קטע "ונראה שיש ליישב").

מכות: י"ד (קטע "והמרחשת").

דברי הגבורת ארי בענין ש"ברך ה' חילו" קאי גם על אכילת קדשים, וכן בענין אם אכילתו פועלת "ואכלו אותם אשר כופר בהם" אם אכל לאחר שנודע שהוא חלל כמו שעבודתו כשירה לפי הרמב"ם (דלא כהמרחשת שהעבודה עצמה אינה כשירה).

זבחים ב': מ"א סק"ב ובהערה, וסק"ג ובהערה.

בענין אם "ברך ה' חילו" קאי גם על אכילת תרומה לפוטרו מקרן וחומש.

המחלוקת בין רש"י ור"ת אם מי שלא מל משום שמתו אחיו מחמת מילה כשר לעבודה.

זבחים ב': י"א ג', תל"ח.

מנחות: פ"ו.

שערל לב (דהיינו שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים) פסול לעבודה.

אבות: רכ"א בההערה הראשונה.

שבערל לב (דהיינו שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים) השם של הפסול הוא באמת "ערל" דהיינו ערל לב.

זבחים ב': תל"ז.

יד. בעל מום

בענין אם בעל מום לוקה גם על עבודה שאינה עבודה תמה.

זבחים ב': י"ז, י"ח.

הדרך שכל הסיבה למה מום פוסל בהמקריב הרי זה משום שהוא פוסל בהדבר הקרב.

זבחים ב': מ"ג (קטע "ועוד שמעתי").

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' לו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [א].

שיטת הרמב"ם שאם כהן שיש בו מום שפוסל באדם ואינו פוסל בבהמה עבר ועבד, אין עבודתו פסולה.

זבחים ב': מ"ג (קטע "ועוד כתב").

דברי תוס' ביומא דף כ"ג שבעל מום הוא כזר.

זבחים ב': קמ"ח (קטע "שו"ר"), קנ"ד (קטע "והנה לפי"), ש"ב (קטע "שו"ר").

חומש: פר' צו, והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה וגו' (ו', ד') (קטע "שו"ר"). פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע ראשון וקטע "שו"ר" וקטע "ולפי תוס'").

שבעל מום פסול גם בכמה, אע"פ שהעובד הוא זר ואינו כהן.

מכות: י"ד (קטע "והנה בפסחים" ולהלן שם), ט"ו (קטע ראשון).

זבחים ב': מ"א סק"ב, סק"ג בהערה.

שיטת רש"י שברך ה' חילו קאי על כל מתנות כהונה.

מכות: ט"ו (קטע ראשון).

יב. שתוי יין ופרוע ראש

בענין אם שתוי יין פסול בכמה.

זבחים ב': ל"ד.

בענין מה שמבואר ברמב"ם שהאיסור לעבוד כשהוא שתוי יין או פרוע ראש, וכן העובדא ששתוי יין פוסל את העבודה, הרי זה רק בצירוף מה שנכנסו.

זבחים ב': ט' סק"ג.

בענין אם שתוי יין ופרוע ראש חייבים מיתה גם על עבודה שאינה תמה.

סנהדרין: קצ"ט.

זבחים ב': ל"ח.

דעת הרמב"ם ששתוי יין חייב מלקות על הכניסה אפילו אם לא עבד, ודעת הרמב"ן שחולק.

סנהדרין: קצ"ח.

זבחים ב': קע"ו (דעת הרמב"ם).

דברי המנ"ח שאפילו אם שייר רק שערה אחת הרי הוא חייב מיתה משום פרוע ראש.

זבחים ב': רל"ט בההערה.

שיטת הרמב"ן והראב"ד שמדרבנן אסור לכהן לגדל פרע בזמן שבית המקדש קיים אפילו אם אינו נכנס, ודעת הרמב"ם בזה.

סנהדרין: קצ"ז.

יג. ערל

בענין אם בערל שעבד יש אזהרה ולוקה.

זבחים ב': מ"א סק"א ובההערה השני', תל"ה.

בענין אם ערל כשר בכמה.

זבחים ב': מ"ז, מ"ט.

בענין אם ערל עושה שיריים.

זבחים ב': י"א סק"ה.

דברי הגר"ח שערל כטמא פירושו הוא שיש לו הפסול של טומאה אבל אינו טמא ממש.

יבמות א': קנ"ו.

זבחים ב': פ"ג.

בענין הא דאם נעשה הכהן בעל מום אחרי שזרק את הדם אבל לפני שהגיע לאויר המזבח הרי הזריקה פסולה.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ד (קטע "א").

זבחים ב': ו' (קטע "והנה לענין").

בענין אם כהן בעל מום (שאינו עובד) שהביא קרבן מקבל את הבשר (וכן כהן כשר שהביא קרבן ולא עשה את העבודות) או האם הבשר הוא לאנשי המשמר.

ב"ק ב': תי"ז סק"ב, ת"כ סק"א.

טו. אונן

בענין כהן גדול אונן, עי' בערך כהן גדול - מקריב אונן.

בענין אם יש אזהרה על אונן שעבר וממילא הרי הוא לוקה.

זבחים ב': מ"א סק"א, צ"א.

שאונן כשר לעבוד בבמה (קטנה).

זבחים ב': פ"ג.

בענין אם אונן אסור לאכול קדשי במה קטנה.

זבחים ב': נ"ב.

ספיקת המל"מ אם יש אנינות של תורה ברגל לענין לעבוד עבודה ואכילת קדשים.

זבחים ב': פ"ד.

טז. יושב

דברי הרמב"ם שיושב שעבר אינו לוקה כי לא נאמרה בו אזהרה.

זבחים ב': תפ"ד (קטע "ועיין בצ"ק").

דברי הגרי"ז שאין העמידה מוסיפה שום דבר חיובי בהעבודה, אלא נאמר רק שיושב פסול (אבל לבישת בגדי כהונה הרי היא פועלת דבר חיובי בהעבודה).

זבחים ב': ק"ס סק"ז.

חומש: פר' תצוה, ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (כ"ח, ב') סק"ז (קטע ראשון).

בענין שיושב העובד הוא כזר.

זבחים ב': ל"ב, נ"ג, תפ"ד.

בענין מה שאין אנו פוסלים יושב משום שהבגדי כהונה מפסיקין בינו לבין הרצפה. זבחים ב': שמ"ג (קטע "ועוד תי").

בענין מה שגם סמיכה פסולה: האם זה משום שאע"פ שאין זה בגדר ישיבה אבל גם אין זה עמידה (ודלא כדברי הגרי"ז שהבאנו לעיל בסמוך), או האם זה משום שגם זה נחשב בגדר ישיבה, או האם זה משום שאינה דרך שירות.

זבחים ב': נ"ד, ר"פ.

בענין היכא שהוא סומך בדרך שאם ינטל הדבר שהוא סומך עליו יפול, אבל הי' יכול לעמוד לבדו.

זבחים ב': רפ"ב.

בענין אם בעל בשר שאינו יכול לעמוד יכול לעבוד בסמיכה כי זהו עמידה דידי'.

זבחים ב': נ"ד (קטע "והמרומי שדה"), ר"פ (קטע "ועוד כתב המרומי שדה שכיון").

עוד בענין עבודה מתוך מצב של עמידה מן הצד או סמיכה.

סנהדרין: שע"ב.

זבחים ב': רע"א, רע"ב.

בענין העובד במצב של השתחואה.

זבחים ב': ע"ד.

יז. עומד על גבי כלים או רגלי חבירו

הסברא היכא שהוא עומד על גבי כלי שרת אין הכלי שרת נחשב חציצה בינו לבין הרצפה.

זבחים ב': שמ"ג (קטע "ועוד תי' המרומי שדה").

שעומד על גבי כלים אינו פסול בבמה כי אין רצפה.

זבחים ב': ל"ד.

בענין על גבי רגלי חבירו.

זבחים ב': רל"ז.

יח. פאת זקן וקרחה

בענין אם כהן שהשחית פאת זקנו או קרח קרחה מחלל עבודה.

זבחים ב': ק"ו.

יט. אין דרך שירות בכך

דברי הגרי"ז שלא נאמר פסול מסוים של

אין דרך שירות בכך, אלא נתלה וקיבל פסול כי אין זה נקרא עמידה.

זבחים ב': תרכ"ה.

הסוכרים ש"אין דרך שירות בכך" הוא רק דין לכתחילה.

זבחים ב': תצ"ד.

פסוקי דזמרא

שיסוד הדין של פסוקי דזמרא הוא לקרות ענינים ולא לקרות פסוקים (אע"פ שנקרא בגמ' בשם פסוקי דזמרא).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ט'.

בענין מה שברוך שאמר וישתבח אינם נזכרים בתלמוד בבלי, אלא ברוך שאמר נזכר בזוהר, וישתבח מובא בראשונים בשם הירושלמי, וקולא שמסתעף מזה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ח'.

הדרך שמכיון שאינם מוזכרים בבבלי, אין חיוב מדינא לומר אותם, רק שקיבלנו עלינו את הדבר כחיוב, דוגמת תפילת ערבית שאע"פ שמדינא דגמ' הרי היא רשות, אבל כבר קבלנו אותה עלינו כחיוב.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ח'.

בענין מה שהש"ץ מפסיק אחרי "נאמן לפניך" אע"פ שזה באמצע פסוק, ואינו מפסיק אחרי "לשם תפארתך" אע"פ שעוברים שם מספר דברי הימים לספר נחמ'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ט'.

בענין למה ישתבח אינה פותחת בברוך. שיחות: עמ' ה'.

פסח - החג

ע"ע בקובץ זכירת וסיפור יציאת מצרים.

א. הלכות ומנהגי ליל הסדר

ב. פירושים על ההגדה

ג. מעשיות הקשורות לליל הסדר

ד. שביעי של פסח

א. הלכות ומנהגי ליל הסדר

בענין אמירת השם בתוך קטעי פסוקים.

תפילה: ח'.

בענין למה אסור להפסיק באמצע פסוקי דזמרה.

שיחות: עמ' ה'.

תפילה: ח'.

בענין להפסיק באמצע ברוך שאמר או ישתבח כדי לענות עם הציבור.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ח'.

בענין להפסיק באמצע פסוקי דזמרא כדי לענות עם הציבור.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סימן ב' אות ט'.

שיכולים לומר ברוך שאמר ופסוקי דזמרא וישתבח גם לפני שהגיע זמן קריאת שמע בבוקר "אשר מזה חזינן שאין דינם להיות מחוברים לסדר קריאת שמע וברכות" (לשון ספר תהלה לדוד).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ט.

בענין השלמת פסוקי דזמרא אחרי התפילה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ט.

עד מתי יכול השלים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ט.

בענין עד מתי יכולים לברך ברוך שאמר וישתבח.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ח.

בענין מה שאין אומרים פסוקי דזמרא במנחה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה' סק"ט.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד אות א'.

בענין דברים בטלים במשך הסדר.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד אות ב'.

לבישת קיטל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד אות ג'.

שולחן בן ארבע רגלים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ד'.

כלים נאים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ה'.

יין אדום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ו'.

בענין אמירת שלום עליכם בשבת.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ז'.

בענין ברכת שהחיינו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ח'.

בענין הסיבה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט'.

ורחץ בלי ברכה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י'.

בענין מה הוא כרפס.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"א סק"א.

בענין אם צריכים לאכול כרפס בהסיבה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"א סק"ב.

בענין הגבהת הקערה יחד עם אשתו בשעת
אמירת הא לחמא עניא וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ב.

בענין אם יוצאים ידי סיפור יציאת מצרים
ע"י דברי תורה של פלפולים וראשי תיבות
וגימטריאות וכדומה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ג סק"א.

בענין שפיכת הטיפות יין.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ג סק"ב.

בענין אמירת פסח זה וכו' מצה זו וכו'
מרור זה וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ג*.

בענין מה שמחלקים את אמירת ההלל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט"ו.

בענין מצות יד לעומת מצות מכונה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט"ז סק"א.

בענין מי שאינו יכול ללעוס.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט"ז סק"ב.

בענין כמה מצה צריכים לאכול.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט"ז סק"ג.

בענין איך צריכים לאכול את המצה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות ט"ז סק"ד.

בענין מה הוא מרור.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ז סק"א.

בענין איך אוכלים אותו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ז סק"ב.

מעשה אודות החפץ חיים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ז סק"ג.

בענין אכילת פחות מכזית מרור.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ז סק"ד.

בענין אכילת ביצים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ז*.

בענין אכילת אפיקומן לפני חצות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ח סק"א.

בענין גניבת האפיקומן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ח סק"ב.

בענין אכילה אחרי האפיקומן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ח סק"ג.

בענין היכא ששכח לאכול את האפיקומן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ח סק"ד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"א.
ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"א.
לכן ביקש לעקור את הכל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"ב.
אני ולא מלאך וכו' אלא הקב"ה בכבודו
ובעצמו וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"ג.
בענין המחלוקת בין רבי יוסי הגלילי ור"ע
כמה מכות היו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"ד.
אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את
התורה דיינו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ט"ו.
וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ט"ז.
אנא ה' כי אני עבדיך וגו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות י"ז.
ג. מעשיות הקשורות לליל הסדר
ר' משולם איגרא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ו
אות א'.

החווה מלובלין.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ו
אות ב'.

הרב מפונוביז.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ו
אות ג'.

רבי יוסף חיים זוננפלד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ו
אות ד'.

עוד מעשים והנהגות של גדולי ישראל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ו
אות ה'.

ד. שביעי של פסח

בענין אמירת שפוך חמתך ופתיחת הדלת
לאליהו הנביא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות י"ט.

בענין יחיד הקורא את ההלל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות כ'.

בענין ליל שימורים.

חומש: פר' בא, ליל שמרים
(שימורים) הוא לה' וגו' (י"ב,
מ"ב).

ב. פירושים על ההגדה
קדש ורחץ.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות א'.

מגיד יחץ.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ב'.

כל דכפין וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ג'.

כיון שהוציא את עצמו מן הכלל וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ד'.

כיון שהוציא את עצמו מן הכלל כפר
בעיקר.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ה'.

בעבור זה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ו'.

בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, תרה
אבי אברהם ואבי נחור וגו', ויעברו אלהים
אחרים וגו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ז'.

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ח'.

והיא שעמדה וכו'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ה
אות ט'.

והיא שעמדה.

בענין למה בשבת שירה מפטירין שירת דבורה ואילו בשביעי של פסח מפטירין שירת דוד (אע"פ שבשני הימים קוראים שירת הים).

חומש: פר' בשלח, בסופה - "בענין ההפטרות של שבת שירה".

פסח שני

בענין כוונת הטמאים במה שאמרו למה נגרע, ובענין החידוש שבדין פסח שני.

חומש: פר' בהעלותך, למה נגרע (ט', ז').

בענין מה שאומרים תחנון בערב פסח שני במנחה משאכ בערב ל"ג בעומר.

חנוכה: ט' סק"ב.

פצוע דכא

בענין מה שפצוע דכא פוסל את אשתו לתרומה וכהונה.

יבמות ב': תרס"ט, תרע"ח סק"ג.

בענין אם פצוע דכא אסור לבוא בקהל גם משום העשה של והתקדשתם.

יבמות ב': שמ"ט (קטע "וכן מוכח מהדרך"), ש"נ סק"ד.

בענין אם דורשים פצוע דכא ודאי ולא פצוע דכא ספק.

קידושין ד': שכ"ח (קטע "והנה בדברי").

בענין אם אומרים שיבם פצוע דכא שבעל את היבמה קנה אותה.

יבמות ב': שמ"ז (קטע "מיהו אכתי" וקטע "ואולי י"ל"), שמ"ח.

פרה אדומה

בענין מחוסר או מיותר בגדים בפרה אדומה, ע"י בערך בגדי כהונה - מחוסר בגדים, ועוד באותו ערך - מיותר בגדים.

בענין פרה אדומה שעשאה שלא לשמה, ע"י בערך עבודה לשמה - מחשבת שלא לשמה בפרת חטאת.

בענין קידוש ידים ורגלים בפרה אדומה, ע"י בערך קידוש ידים ורגלים - פרה אדומה.

בענין אם חטאת קריי' רחמנא נאמר רק על

דיני גוף הפרה אבל לא על דיני הכהן העובד.

זבחים ב': קמ"ח ("קטע "ועכ"פ נראה" ולהלן שם).

חומש: פרק אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "ועכ"פ נראה" ולהלן שם).

דברי תוס' בחולין דף י"א שהטעם למה אין פרה אדומה עושה תמורה, הרי זה כי חטאת קריי' רחמנא נאמר רק על דינים שהם בגוף הפרה ולא על תמורה.

חומש: פר' חקת, חטאת הוא (היא) (י"ט, ט') (קטע ראשון).

דברי תוס' בחולין דף י"א שהטעם למה אין פרה אדומה אסורה לאחר פדיון בגיזה ועבודה, הרי זה כי חטאת קריי' רחמנא לא נאמר על לאחר שכבר אינה בגדר פרת חטאת דהיינו לאחר פדיון.

חומש: פר' חקת, חטאת הוא (היא) (י"ט, ט') (קטע ראשון).

דברי הגר"ח שפרת חטאת מחיים הרי היא קדשי בדק הבית ורק השחיטה מקדשת אותה לפרת חטאת, והשגת הקהלות יעקב על זה.

זבחים א': מ"ד סק"א (קטע "והביא" וקטע "ועי' בספר קהלות יעקב"), פ"א.

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "והביא" וקטע "ועי' בספר קהלות יעקב").

חומש: פר' חקת, חטאת הוא (היא) (י"ט, ט') (קטע "והביא" וקטע "ועי' בקהלות יעקב").

הסברא שבפרה אדומה מכיון שאין קבלה וקידוש דם בכלי, קידוש סכין להדם שפיר מעכב.

זבחים א': פ"א* (קטע "וע"ע").

בענין אם זר חייב מיתה על עשיית פרה אדומה.

זבחים ב': קפ"ד.

חומש: פר' חקת, ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו (י"ט, ד') סק"ב.

בענין אם הכוונה בהדין שפרה אדומה

נעשית ב"כלי לבן" היא לבגדי כהן הדיוט או לר' בגדי כהן גדול של יוה"כ.

זבחים ב': קפ"ד (קטע "ועוד חקר").

חומש: פר' חקת, ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו (י"ט, ד') סק"א.

בענין אם שריפת פרה כשירה ע"י כהן הדיוט.

זבחים ב': קל"ו.

בענין אם שריפת פרה שלא לשמה פסולה כמו הזאת דמה.

זבחים ב': קמ"ח (קטע ראשון).

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "הנה עי' בזבחים" ולהלן (שם).

בענין שריפת פרה ע"י אונן.

זבחים ב': קל"ו, קל"ז, קנ"ד.

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "הנה עי' בזבחים" ולהלן (שם).

בענין שריפת פרה ע"י מחוסר כפורים.

זבחים ב': קל"ו, קל"ז, קנ"ד.

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "הנה עי' בזבחים" ולהלן (שם).

בענין שריפת פרה ע"י בעל מום.

זבחים ב': קמ"ח (קטע "ועי' ביומא" ולהלן (שם), קנ"ד.

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "והנה יש" ולהלן (שם).

בענין שריפת פרה ע"י ערל.

זבחים ב': קנ"ד.

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב]

(קטע "והנה ע"ע בזבחים").

בענין שריפת פרה ע"י טמא.

זבחים ב': קנ"ד.

חומש: פר' אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "וע"ע ברש"י").

בענין שריפת פרה ע"י יושב.

זבחים ב': קנ"ד.

בענין שריפת פרה ע"י שתוי יין או פרוע ראש.

זבחים ב': קנ"ד.

דברי הגרי"ז בענין יסוד הדין של הפסול טומאה בפרה.

זבחים ב': קנ"ב, קנ"ו, שכ"ה (קטע "ועי' גם בחידושי הגרי"ז").

ששריפת פרה בלילה פסולה כמו הזאת מימי'.

זבחים ב': קמ"ח (קטע "וביומא").

חומש: פרק אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "וביומא").

דברי המקדש דוד שכתב וז"ל, אבל בפרה אף דנשרפת ג"כ חוץ לג' מחנות כמו פרים הנשרפים מ"מ שריפתה תורת הקרבה יש לה כדאמרין בספרי הביאו הר"ש פרה (פ"ד משנה א') דפרה נשרפת בלילה משום דכתיב חטאת היא ושריפתה הוי כמו הקטרת אימורים דכשרים כל הלילה ע"ש עכ"ל.

זבחים ג': קכ"ב.

ועי' עוד בזה בקובץ פרים הנשרפים

בענין היכא שיש להפרה יתור אבר.

זבחים ב': קמ"ח (קטע "ובספרי").

חומש: פרק אמור, איש מזרעך לדרתם אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו (כ"א, י"ז) [ב] (קטע "ובספרי").

בענין מה שרבי עקיבא מטמא בשרץ בתוך התנור והעביר מי חטאת מעל התנור, וכן בענין אם הזה וההזאה הלכה מעל התנור (זבחים דף צ"ג ע"א).

הדרך שאינו מקיים את העשה עד הלידה, והדרך שכבר ע"י גמר ביאה הרי הוא מקיים את העשה.

יבמות א': ק"כ בהערה השני'.

יבמות ב': שמ"ז (קטע "והנה לכאורה").

אבל התחילת ביאה היא רק בגדר הכשר.

יבמות א': ק"כ (קטע "וע"ע בטורי אבן" וקטע "ברם עיין").

יבמות ב': שמ"ז (קטע "והנה לכאורה").

בענין מה שאין העשה של פרו ורבו דוחה לאוין כיון שהאשה אינה מצווה בהעשה.

יבמות א': מ"א סק"א, (ע"ג), קמ"א.

(יבמות ב': שמ"ה, תקמ"ו קטע "והנה כעין").

כתובות ב': תקכ"ט (קטע ראשון).

דברי הר"י בן פלאט שהאשה אינה מצווה בהמצוה של יבום כי אינה מצווה על פרו ורבו.

יבמות א': מ"א סק"א.

יבמות ב': ת"כ (קטע "עכ"פ היוצא").

בענין למה עבד כנעני חייב בפרו ורבו הלא הדין נותן שיהי' פטור כמו אשה.

קידושין ב': ת"ז (קטע "והנה ע"ע במל"מ" ולהלן שם).

בענין אם מותר לשחרר עבד לצורך שיקיים פרו ורבו.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' (קטע "והנה באמת").

שמצות פרו ורבו גורמת שאין איסור של עני המהפך בחררה להקדים אדם אחר שמחזור אחר אשה מסוימת.

קידושין ד': קפ"ג, קפ"ז (קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם שייך לומר על הנודר "הנאת תשמיש עלי" שמותר לו לבעול כי כיון שמקיים מצות פרו ורבו א"כ מצות לאו ליהנות ניתנו.

נדרים: פרק ואלו מותרין ד' סק"א סק"ד.

שבת: הוצאה, י' סקי"א.

שיטת הרמב"ם שגם בין כל הזאה והזאה הרי הוא מקנח ידו בגופה של פרה, ולא רק בסוף.

זבחים ב': תקע"ג.

בענין למה יש קפידא שלא יהיו נימין על אצבעו בשעת הזאה.

זבחים ב': תקע"ג.

בענין פדיונה לפי רבי שמעון שסובר שקדשי בדיק הבית היא.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ח.

בענין היכא שמילא מי חטאת בכלי אחד לשם קידוש ושוב הערה לכלי אחר.

זבחים ב': תקע"ט.

המחלוקת בין רבי וחכמים בענין למה אין מוציאין בהמה אחרת עמה.

סימנים בענינים שונים: "בענין אין

עושיין מצות חבילות חבילות" א'

(קטע "והנה כעין הסוגיא" ולהלן שם).

פרו ורבו

שלפני מתן תורה היו בני נח מצוין בפרו ורבו.

חומש: פ' בראשית, וידע אדם (ד', כ"ה) [א] (קטע ראשון).

הדרך ש"בן י"ח לחופה" כי אז מתחייבים במצות פרו ורבו. ומגיל עשרים מיקרי שמבטלים את המצוה.

קידושין ב': שס"ד (קטע ראשון וקטע "וכשמגיע").

אבות: שכ"ז (קטע "והנה הא" וקטע "וכשהוא").

שהמבטל פרו ורבו אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "ובשערי קדושה").

אבות: קמ"ד (קטע "ובברכות דף י"").

בענין אם צריך למנוע את עצמו מפרו ורבו כשיש לחשוש שלא יעמדו הנולדים בדתם.

אבות: קנ"ב.

חומש: פ' נח, ואך את דמכם לנפשתיכם (ט' ה') [ב] (קטע אחרון).

בענין שיעור אבלות על אשתו למי שעוד לא קיים פרו ורבו.

כתובות א': ק"ב, ק"ד, ק"ה.

בענין אם מצות שמחת חתן היא משום שעומד לקיים מצות פרו ורבו.

כתובות א': תי"ז.

שביאה ראשונה נקראת ביאת מצוה כי היא נוצרת חיבה וכריתת ברית להאיש הזה שעושה אותה כלי ועל ידי זה באין לידי מצות פרו ורבו.

כתובות א': צ' (קטע "ועוד ביאר").

בענין שמקיים מצות פרו ורבו ע"י בן ממזר.

יבמות ב': ת"ה.

פרוזבול

א. כללי

ב. גדרי תקנת פרוזבול

ג. מוסר שטרותיו לב"ד

ד. אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע

ה. מילי

ו. סוג הב"ד

ז. יתומים

ח. "על מנת שלא תשמיטני שביעית"

ט. "פרוזבול הי' לי ואבד"

י. פרוזבול מוקדם ופרוזבול מאוחר

יא. היכא שמכר את החוב, והציור של שיעבודא דרבי נתן

א. כללי

בענין איך מפרנסים רבנן דרבי את תקנת הלל.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ח', ט'.

דברי הרא"ש בענין למה בספרד לא נהגו לכתוב פרוזבול ובכל זאת גבו חובות אחרי שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ו, ג'.

בענין אם פרוזבול נוהג רק על מלוה בשטר או האם גם על מלוה על פה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד', מ"ז.

קושיית הקצה"ח איך יכול המלוה לכתוב שטר פרוזבול הלא צריכים דעת המתחייב (דהיינו הלוה).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'.

ב. גדרי תקנת פרוזבול

בענין אם צורת ההפקר ב"ד הפקר שעשו בנוגע לפרוזבול היתה שקבעו חוב חדש מהלוה להמלוה, או האם תיקנו שהחוב הישן לא יפקע.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ג סק"ד, כ"ג.

יסודו של הקצה"ח שפרוזבול אינו שטר רא"י, שהרי נאמן לומר פרוזבול הי' לי ואבד, אלא הרי הוא כמו שטר שעושה חלות.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'.

דברי הכ"מ והפ"י בענין אם תקנת פרוזבול נחשבת בגדר תקנה בעניני איסור, דהיינו שחכמים תיקנו אותו בגלל האיסור של השמר לך, או האם היא נחשבת בגדר תקנה בעניני ממון, ונפ"מ לענין אם אפשר לבטל תקנת פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"ה.

הנה בלי פרוזבול אסור לגבות את החוב, וגם החוב נפקע, ומעתה כשיש ספק אם המלוה צריך פרוזבול ושיש כאן האיסור לגבות חוב, האם זה נקרא ספק בעניני ממון, דהיינו ספק אם החוב נפקע, וממילא אמרינן שקולא לנתבע דהיינו הלוה, או האם זה נקרא ספק בענין איסור, ומכיון ששביעית בזה"ז היא מדרבנן מותר להמלוה לגבות חובו כי ספק איסור דרבנן הוא לקולא.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ד, מ"ז (קטע אחרון).

ג. מוסר שטרותיו לב"ד

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם פרוזבול ומוסר שטרותיו לב"ד הם דבר אחד או שני דברים.

גיטין: פרק השולח ס"ה, פרק השולח - פרוזבול א' סק"א (ביאור שיטת רש"י), ד' (קטע אחרון), י"ג.

ב"ק א': תס"ד סק"א.

בענין אם במוסר שטרותיו לב"ד הרי הוא ממש מקנה את החוב לב"ד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ב, ד' (קטע אחרון).

בענין למה במוסר שטרותיו לב"ד אין מצות שמוט.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א', י"ד.

בענין למה לא תיקן הלל שימסור שטרותיו לב"ד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד' (קטע "ובשם").

ד. אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע

הטעמים למה אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד', ל"ח.

ב"ק א': תס"ד סק"א.

דברי הר"ן בשם הר"ש שפרוזבול מהני כי החוב נחשב כבר כגבוי ע"י שהקרקעות של הלוח משועבדות להמלוה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד' (קטע "והנה ראיתי"), ל"ח (קטע "ועיין בר"ן").

בענין מתי צריכים שתהי' לו קרקע, האם בשעת ההלואה, או האם בשעת כתיבת הפרוזבול, או האם בשעה שמגיעה שנת השמיטה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד' (קטע "ולהלן"), ל"ח.

בענין שכותבין פרוזבול על עציץ נקוב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ח (קטע "ועוד כתב הר"ש").

דברי הר"ן שהיכא שאין קרקע להלוה מזכין לו קרקע כדי שהמלוה יוכל לכתוב פרוזבול, וחשיב זכות בשביל הלוח כיון שהוא מקבל קרקע (אע"פ שעי"ז יגבו את החוב).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ח (קטע "ועוד כתב הר"ן").

ב"ק א': תס"ד סק"ב.

דברי הר"ן בענין אם זיכו קרקע להלוה שלא מדעתו וכתב המלוה פרוזבול ואח"כ שמע הלוח וצווח.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ח (קטע "ועוד כתב הר"ן").

פירושו של הר"י ברצלוני שהכוונה באין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע היא שצריכים שלהמלוה תהי' קרקע.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד' (קטע "ועוד כתב").

עוד בענין אם צריכים שלהמלוה תהי' קרקע או שלהלוה תהי' קרקע.

ב"מ: פרק המפקיד ק"ד (קטע "והחלקת מחוקק"), ק"ה.

ה. מילי

הגמ' בגיטין דף ל"ז שאפשר למסור פרוזבול להדיינים במילי בלי כתב.

גיטין: פרק השולח ע"ד, פרק השולח - פרוזבול ל"ב.

דעת הריטב"א שם שמילי מהני רק בפני ב"ד חשוב שבדור.

גיטין: פרק השולח ע"ד.

דעת הרמב"ם שרק ת"ח יכול למסור מילי בלי לכתוב פרוזבול בכתב.

גיטין: פרק השולח ע"ד.

דברי הקצה"ח שרק בתקנה מאוחרת תיקנו שסגי במילי, אבל בזמן המשנה היו צריכים לכתוב.

גיטין: פרק השולח ע"ד.

ו. סוג הב"ד

בענין סוג הב"ד צריכים בשביל עשיית פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"א, ל"ג.

דברי הר"ן שהסברא לומר שסגי לפרוזבול בשנים הרי זה כי הוי בגדר משא ומתן.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ג.

הפסק של הטור שפרוזבול צריך שלשה ולא סגי בשנים.

גיטין: פרק השולח ס"ג.

דברי החת"ס שאם כתב פרוזבול בביתו ושולח את הכתב לב"ד אין זה מועיל אלא צריכים דוקא שב"ד יכתבו פרוזבול.

גיטין: פרק השולח ע"ד.

"לא שנא כתוב בלשון דיינים וחתמי עדים ול"ש בלשון עדים".

גיטין: פרק השולח ע"ג, ע"ד.

ז. יתומים

בענין שיתומים אין צריכים פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ג (רש"י והר"ן), ל"ה - ל"ז.

בענין אם יתומים צריכים פרוזבול על חוב שהם עצמם עשו.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ו.

שמכיון שיתומים אין צריכים פרוזבול אין שביעית משמטת אפילו אם הגדילו לפני שמיטה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ו (קטע "עוד כתב שם").

בענין למה צריכים שר"ג ובית דינו יחשבו אביהם של יתומים, הלא אפשר לטעון להיתומים שלאביהם הוי פרוזבול ואבד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ"ז.

בענין אם ר"ג ובית דינו אביהם של יתומים מהני גם כשמיטה היתה מדאורייתא (דברי הרמב"ם והחינוך).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ז.

ח. "על מנת שלא תשמיטני שביעית"

קשיית הראשונים למה לא תיקן הלל שיאמר ע"מ שלא תשמיטני שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ה, ג', ו'.

בענין שטוענים למי שקנה חוב, שלהמלוה ה' פרוזבול, אבל אין טוענים לו שאמר על מנת שלא תשמיטני שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ג' (קטע אחרון).

ע"ע להלן בסמוך.

ט. "פרוזבול ה' לי ואבד"

שיטת הרמב"ן שאם המלוה אומר שהלוה על מנת שלא תשמיטני שמיטה הרי הוא נאמן מיגו שהי' יוכל לומר פרוזבול ה' לי ואבד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ"ז.

שיטת הרמב"ם שאם המלוה אומר שהיתה הקפת חנות הרי הוא נאמן מיגו שהי' יכול לומר פרוזבול ה' לי ואבד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ"ז.

י. פרוזבול מוקדם ופרוזבול מאוחר

פרוזבול המאוחר פסול כי החובות שנעשו אחרי כתיבת הפרוזבול אין עליהם פרוזבול: בענין אם אינו יכול לגבות אפילו החובות שנעשו לפני כתיבת הפרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ב.

שפרוזבול המוקדם כשר.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ח (קטע אחרון).

יא. היכא שמכר את החוב, והציור של שיעבודא דרבי נתן

היכא שהמלוה מכר את המלוה, הלוקח צריך לעשות פרוזבול, ולא אמרינן שכמו שממעטינן מבעל משה ידו "ולא היורש" הה"נ שממעטינן "ולא הלוקח", והיינו משום שהשיעבוד הגוף נשאר אצל המלוה הראשון.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ה.

בהציוור של שיעבודא דרבי נתן, היכא שהראשון עשה פרוזבול, האם הוא יכול לגבות מהשלישי מדין שיעבודא דר"נ לאחר שמיטה אפילו אם האמצעי לא עשה פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ'.

פרים הנשרפים

בענין מה ששורפים את הפרים במקום שפך בדשן, איפוא ה' מקום זה, ומה קובעו להיות מקום שפך הדשן.

זבחים ד': כ"ג.

ההפרים מטמאים את בגדי המוציאם מיד כשהוא יוצא מן העזרה.

זבחים ד': כ"ג (קטע "והנה ביומא").

שיש לאפרם דין של דשן.

זבחים ד': כ"ג (קטע "ותי הרמב"ם").

שאינן האפר של הפרים מטמא בגדים.

זבחים ד': כ"ג (קטע "ותי שהרמב"ם").

בענין אם שריפת הבשר היא כמו הקטרה והקרבה לגבוה, או האם היא רק בגדר מצות שריפה.

זבחים ג': קכ"ב, קמ"ו.

דברי הספרי שהבשר נשרף גם בלילה, והביאור דהיינו משום ששריפת הבשר היא כמו הקטרת אימורין שכשירה גם בלילה.

זבחים ג': קכ"ב.

דברי המקדש דוד שכתב ז"ל, אבל בפרה אף דנשרפת ג"כ חוץ לג' מחנות כמו פרים הנשרפים מ"מ שריפתה תורת הקרבה יש לה כדאמרינן בספרי הביאו הר"ש פרה (פ"ד משנה א') דפרה נשרפת בלילה משום דכתיב חטאת היא ושריפתה הוי כמו הקטרת אימורים דכשרים כל הלילה ע"ש עכ"ל.

זבחים ג': קכ"ב.

בענין אם מיקרי שהדם מתיר את הבשר לשריפה או האם מיקרי שאין להבשר מתיר.

זבחים ג': ק"כ, קכ"א, "בענין פקע

פיגולו" י" (קטע "אמנם יש לעיין").

שאפילו אם לא מיקרי שהדם מתיר את הבשר לשריפה, אבל בכל זאת נאמר דין של סדר לא לשרוף את הבשר לפני זריקת הדם.

זבחים ג': קכ"א (קטע "וי"ל שהרמב"ם").

שאילת ר' שמיי בירושלמי אם נאבדו האימורין מהו לזרוק הדם על הבשר.

זבחים ג': קכ"א (קטע "וראיתי בספר מנחת אברהם" ולהלן שם), קכ"ב.

"אמר רבי אלעזר וכו' פיגול באימורין נתפגלו פרים, בפרים לא נתפגלו אימורין" (זבחים דף ל"ה ע"א): מחלוקת רש"י והרמב"ם מהו הטעם לומר דלא כרבי אלעזר אלא שפיגול באימורין לא נתפגלו פרים.

זבחים ג': ק"כ, קכ"א.

פסקו של הרמב"ם שאין חייבים משום פיגול על בשר פרים הנשרפים.

זבחים ג': קכ"א, "בענין פקע פיגולו" י'.

בענין האיבעיא אם יש חיוב נותר על בשר פרים הנשרפין.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" י'.

בענין שאלת ר' ירמ' אם לינה פוסלת בפרים הנשרפין.

זבחים ב' רפ"ו.

דברי רבי לעזר בירושלמי שמחשבה לשרוף את הבשר למחר אינה מפגלת משום שלא חישב לא על אכילת אדם ולא על אכילת המזבח.

זבחים ג': קכ"א (קטע "וראיתי בספר מנחת אברהם" ולהלן שם), קכ"ב.

דברי הרמב"ם ששריפת פרים הנשרפים לא מהני ברמץ משום דכתיב עצים.

זבחים א': נ"ו.

פריקה וטעינה

בענין אם יש מצוה של פריקה וטעינה גם

על אדם, דהיינו לטעון עליו ולפרוק מעליו.

ב"ק א': תרס"ז.

הסברא שאע"פ שיש מצות שאלמלא נכתבו דין הוא שיכתבו, אבל אין זה מכריח שהטעם למה התורה ציוותה הוא משום הטעם לפי שכל האנושי, חוץ מ"וחדלת מעזב לו" כי אנו רואים שהתורה מתיחסת להטעם השכלי ע"י שהיא מתמיהה האם יתכן שלא תעזור לו.

חומש: פר' משפטים, וחדלת מעזב לו וגו' (כ"ג, ה').

פרישות

ע"י בערך מדות – פרישות.

פרנס

בענין איך פרנס צריך להתנהג.

אבות: ע'.

"כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור אסור בעשיית מלאכה בפני שלשה": כמה דינים בענין זה.

קידושין ד': שי"ב.

שהנותנים חתתם בארץ החיים אין להם חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "עוד צ"ע") ובההערה הרביעית באותו קטע.

אבות: קמ"ד (קטע "עוד צ"ע") ובההערה הרביעית באותו קטע, רמ"א.

"המתגנב מאחר חבר, והולך ושונה פרקו, אע"פ שנקרא גנב זוכה לעצמו וכו', וסוף שמתמנה פרנס על הציבור" (תוספתא).

אבות: שפ"ז.

פרנסה

דברי התנחומא בפר' בשלח ש"מי שברא יום ברא פרנסתו".

חומש: פר' בהר, וכי תאמרו מה נאכל (כ"ה, כ') (קטע "ואמר").

דמויות ותקופות: הוספות ל"בעלי תשובה" (בסוף הכרך) סק"ד.

פרעה - מצרים

ע"י עוד בערך מצרים.

בענין הדין מלך של פרעה שבימי יוסף.

אבות: שמ"ח בההערה השלישית.

ביאור לשון "פקד יפקוד".

חומש: פר' שמות, ואלה שמות (א', א') (קטע "ולפי").

שהשיעבוד הלך והכביד עם מיתת יעקב אבינו, ושוב עם מיתת לוי, ושוב עם מיתת האחרון של דור יורדי מצרים.

חומש: פר' שמות, וימת יוסף וגו' (א', ו') סק"א.

טעמים למה נכשל פרעה וחדש בכלל ישראל.

חומש: פר' שמות, אשר לא ידע את יוסף (א', ח').

שתחילת דרכו של אדם בעלי" רוחנית צריכה להיות המוכנות לקבל את מסורת רבותיו ואבותיו, אפילו אם הוא עצמו אינו מבין (דהיינו בחינה של "אנכי אלקי אביך"), ומזה יוכל במשך הזמן לבוא להכרה עצמית (דהיינו בחינה של "אנכי ה' אלוקיך"). אבל פרעה לא הי' מסוגל לקבל דבר זה, ולכן לא אמרו לו "אלוקי אבותינו נראה אלינו", דוגמת מה שכתוב אצל כלל ישראל, אלא אמרו ה' אלוקינו או אלוקי העברים וכדומה.

חומש: פר' שמות, אנכי אלקי אביך (ג', ו').

בענין מה שמשה אמר לפרעה "למתי אעתיר לך", דהיינו שיבחר לו זמן להנס.

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה (ט"ו, י"ט) סק"ב (קטע "ועוד הקשה").

בענין למה פרעה נענש, הלא כן נגזר על כלל ישראל.

(יבמות ב': תי"ט קטע "והנה הרמב"ן").

כתובות ב': שניו סקי"ז (קטע ראשון).

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ח' סקי"ז (קטע ראשון וקטע "ברם לכאורה"), שס"ז (קטע "והנה עיין ברמב"ן).

ע"ז: י"ב (קטע "והנה הרמב"ן בפר' לך לך").

אבות: ע"ט (קטע "עוד הביא"), פ"א סק"ז (קטע ראשון וקטע "ברם לכאורה").

חומש: פר' לך לך, וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי (ט"ו, י"ד). (פר' ויצא, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי [כ"ח, ט"ז] קטע אחרון). פרשת וישב, "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (ל"ז, כ"א) סק"ז (קטע ראשון וקטע "ברם לכאורה"). פר' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה וגוי (נ', כ') [א] (קטע "והנה הרמב"ן בפר' לך לך"). (פר' כי תצא, זכור את אשר לך עמלק [כ"ה, י"ז] קטע "מיהו גם לפ"ז").

בענין הכבדת לב פרעה.

אבות: קע"ז.

חומש: פר' וארא, ואני אקשה את לב פרעה וגוי (ז', ג').

בענין למה חלק משה כבוד לפרעה ("וירדו כל עבדיך אלה אלי").

סנהדרין: קפ"ג סק"ג.

אבות: רכ"א סק"ג.

בענין מה שאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו.

חומש: פר' בשלח, מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו (שמות י"ד ה').

שיחות: עמ' כ"ד.

דברי הרמב"ן שהגמר והשלימות של הגאולה ממצרים הי' רק על ידי הקמת המשכן.

חומש: שמות, פר' שמות, ואלה שמות (א', א').

פתח פתוח

בענין אם היכא שמצא פתח פתוח, ויש ספק ספיקא להתיר, אסור לסמוך על הספק ספיקא עד שיעבור זמן מסוים שיוכל להתברר, ודברי רש"י שהטעם למה תיקנו

לישא ביום ד' הוא כי צריכים לברר ספק ספיקא.

כתובות א': י"ג, י"ז, קס"א*, ר"ב.

דברי רש"י ש"פתח פתוח מצאתי" איירי בנאבדה המפה, ודברי הר"ן על זה.

כתובות א': קמ"ו סק"ב.

בענין אם הקמ"ל של הגמ' בכתובות דף ט' ע"א הוא ששפיר קים לי', או האם אע"פ שלא קים לי' בכל זאת מהני שויא אנפשי' חד"א.

כתובות א': קנ"ה, קנ"ו, קנ"ז, קס"ד, ר"ט.

בענין אם לפי הדרך השני הנ"ל, דהיינו הדרך שגם לפי הקמ"ל לא קים לי', הכוונה היא שבתורת ודאי לא קים לי' או האם זה נשאר ספק.

כתובות א': קמ"ו סק"ג, קצ"ט, ר"ד, ר"ט.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין מה סובר רבי אלעזר בכתובות דף ט' ע"א לענין הכתובה, וביאורו של השט"מ במחלוקתם.

כתובות א': קנ"ה, קנ"ו, ר"א, ר"ט.

בענין אם יש מ"ד שסובר שהיא מפסידה את הכתובה משום שהבעל הוא מוחזק, גם בלי החזקה שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה, ולמה צריכים באמת את החזקה הנ"ל.

כתובות א': קנ"ה, ר"א, ר"ד, ר"ט.

דברי הפ"י שהחזקה של אין אדם טורח בסעודה ומפסידה מועילה גם לאוסרה לכהנים אחרי שימות.

כתובות א': קנ"ו.

דברי הרא"ש שלא מהני החזקה שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה לפוטרו מלשלם את החלק של הכתובה שהוא מדאורייתא.

כתובות ב': ת"ק.

דברי הראשונים בענין היכא שהאשה מודה שפתחה הי' פתוח אלא שהיא אומרת שנאנסה תחתיו.

כתובות א': קנ"ח, קנ"ט.

חומש: פר' נשא, ועד אין בה (ה', י"ג) [א] סק"ב.

רס"ח.

דברי תוס' בכתובות דף י"ב ע"א שבאשת כהן שטען הכהן פ"פ מצאתי אע"פ שהיא אסורה עליו משום ששויא אנפשי' חתיכה דאיסורא כיון שבכהן יש רק ספק אחד, אבל בכל זאת אינה מפסידה את כתובתה כי לענין הכתובה יש לה ספק ספיקא.

כתובות א': ר"ו סק"ג.

שלא שייך החזקה של אין אדם טורח בסעודה ומפסידה לפי המ"ד שאם נמצאת בעולה אינו מקח טעות אלא כתובתה מנה, דהא לפי המ"ד ההוא אינו מפסיד את האשה, אלא שמרויח מנה. והסוברים שגם לפי המ"ד ההוא יש חזקה שלא ישקר בשביל מנה, ובפרט שכל הנפ"מ יהי' רק לאחר מיתתו, ולא עוד אלא שיצטרך לגור עמה כל חייו בזנות כי אין לה כתובה נכונה.

כתובות א': רכ"ד.

עוד בענין פתח פתוח.

כתובות ב': ת"ק תק"א.

בענין פתח פתוח מצאתי היכא שהוא טוען ברי והיא טוענת שמא.

כתובות ב': תצ"א סק"ב. תצ"ב.

שהאשה נאמנת לומר שהבעל הטה.

כתובות א': רכ"ג.

בענין אם בשויא אנפשי' חד"א מספיק בזה שהוא אומר על המציאות, ואז, כגון בפתח פתוח מצאתי, אנחנו אוסרים מספק, או האם הוא צריך לומר שאסור, וממילא לא שייך שויא אנפשי' חד"א היכא שהיא טוענת שהיא מותרת כגון כשהיא אומרת משארסתני נאנסתי כי אין הוא יודע אם לקבל דברי' או לא.

כתובות א': קנ"ח (קטע "והנה חזינן").

הקושיא למה אין הציורים של פתח פתוח מצאתי, וכן משארסתני נאנסתי, נחשבים בגדר ספק טומאה ברה"י דאפילו בספק ספיקא לצד ההיתר מטמאים, וכן לא אזלינן בתר חזקה להתיר.

כתובות א': קס"ב, קע"ט סק"א,